

INDEX DE L'ANY 1924

COL·LABORACIO CATALANA

PROSA

Benet (Rafel).— <i>Les Arts Plàstiques</i>	59 i 101
Carbonell (Josep).— <i>El nostre poble</i>	182
Carner (Josep).— <i>Contra la solemnitat</i>	30
<i>Ell.</i> (Pròleg del llibre). <i>La inútil ofrena</i>	102
Carreras (Lluís).— <i>Rapport al Congrés litúrgic internacional de Maredsous</i>	126
Crexell, Joan.— <i>La política del Govern laborista Professors i deixebles anglesos</i>	31 149
Domènec, Cristòfor de.— <i>Entorn del classicisme</i>	155
Esclasans, A.— <i>Críteris</i>	15
<i>De la pura raó poètica</i>	43
<i>El do d'imatges</i>	86
<i>L'obra d'En Joan Salvat Papasset</i>	105
<i>Poesia post Maragalliana</i>	152
<i>L'Aragay, pintor neoclàssic</i>	176
Farran i Mayoral, J.— <i>Reflexions i Sentiments: La barbarie i La Divina Comèdia.—Necessitat de la crítica. Algunes orientacions i característiques de la nostra poesia contemporànea</i>	131
Ferrà, M.— <i>Convivència peninsular</i>	47
Folguera, Joaquim.— <i>Fragments d'una lletra</i>	2
Gallard, Alfred.— <i>L'eterna riulla</i>	74
Gual, Adrià.— <i>El Vieux Colombier</i>	204
Guansé, Domènec.— <i>Aquells ulls</i>	141
Jordana, C. A.— <i>Misteriós capteniment d'un barbut</i>	166
Junoy, Josep M. ^a .— <i>De la desconsideració i denigrament mutuels a l'ombra</i>	103
La Revista.— <i>Angel Guimerà</i>	102
López-Picó, J. M.— <i>Moralitats i pretextos</i> 3, 34, 67, 89, III, 186	
Moralitats i pretextos: <i>Alguns poetes anglesos.—Otto Braun.—Lucien Fabre.—Robert de Traz.—Una novella de Jack London.—Up-to-date: Cançons de rem i de vela, de J. M. de Sagarra i El laberinto de las sirenas, de Pio Baroja.—Poetes russos.—Lleures entenimentats.—Revisions.—L'anècdota profitosa: Fred. Bedoc.—Els joves escriptors castellans.—J. Roig i Raventós.—Henri Massis.—Per l'amor d'Itàlia i de Catalunya.—Henri Beraud.—H. de Montherlant.—H. Gheon.—Giovanni Gentile.—Temes dels quals es parla.—El bon camí</i>	3 a 10
<i>Petiteses que cal que els crítics no oblidin.—Viatges.—Glòries efímeres.—Soroll.—Tots els camins van a Roma.—Al marge d'una lectura.—Homenatges.—Sentència.—Exposició del moble i decoració d'interiors.—Els camins de la crítica.—Joia permesa.—Salvador Dalí.—Ball de disfresses.—Punt feble.—Toulet.—Maurice du Plessys.—Roger Allard. François Mauriac. El mal dels ardents i altres mals. Coincidències. Carrerons sense sortida.—Equilibri.—Fet divers.—Rosend Llatas.—André Breton, Paul Eluard i d'altres.—Uberto Saba.—Reserves occidentals.—Fites</i>	34 a 37
Alain Fournier.— <i>Coincidències.—Clara Vieby. Punts de meditació.—Alfredo Oriani.—Lleure pascalià.—Josep Pijoan.—Tonadeta de carrer.—Al marge d'una lectura.—Kipling i Conrad.—Introducció a la vida literària.</i>	67 a 69

<i>El bon exemple.—Conte de fades.—La Comtesa de Noailles.—Un mot només pot ésser essencial.—Henry Spien.—Les obres i els dies.—C. F. Ramuz.—Més temes dels quals es parla</i>	89 a 92
Joan Salvat-Papasseit.— <i>De cara al passat.—De cara a l'esdevenidor.—La glòria.—Claude-Anàré Puget.—Darrers crítics.—Nota a Le Bal du comte d'Orgel.—Posar les coses a bon lloc.—Katherine Manfield</i>	III a 114
Lemes.— <i>Si amb la lletra rectificuessin la tonada...—El mal ve de lluny.—Antonio Machado.—Edouard Jaloux.—Francis Carco.—Tristan Derème.—René Arcos.—Carta-plur, Thomas Hardy.—Arnold Bennett.—Galsworthy i Wells.—James Joyce.—David Garnett.</i>	186 a 187
Llorens Artigas, Josep.— <i>Rafel Benet, el pintor de la civilitat</i>	83
<i>Les valors espirituals de la pintura d'En Josep Aragay</i>	188
Llort i Forcada, Miquel.— <i>Fragment de novella</i>	193
Martínez-Ferrando, E.— <i>Capítol d'una novella inèdita</i>	39
Millàs-Raurell.— <i>L'home que no vol res més</i>	12
<i>Josep Conrad</i>	126
Montoliu, Manuel de.— <i>La cançó popular</i>	151
Nicolau d'Olwer, Ll.— <i>En Bernat Metge</i>	179
Pijoan, Josep.— <i>De com es varen descobrir i publicar les pintures murals catalanes</i>	205
Planella, Joan.— <i>Del centenari de Maine de Biran</i>	121
Profitós, Joan.— <i>L'obra de Mn. Baldri Reixach</i>	29
Ràfols, J. F.— <i>Mary Pickford i Douglas Fairbanks</i>	77
<i>El senyor César Martinell i els seus treballs històrico-artístics</i>	122
Reventós, Manuel.— <i>La Societat de teixidors de Catalunya</i>	21
Roig i Llop, Tomàs.— <i>La darrera alegria d'En Gori Terrisser</i>	71
Roig i Raventós, J.— <i>Capítol de la novella de ciutat Flama vivent</i>	95
Roure i Torrent, J.— <i>L'alé de la sirena</i>	143
Rucabado, R.— <i>En obrir l'any</i>	1
<i>Bargello</i>	33
<i>La ira sagrada</i>	65
<i>"Sota terra"</i>	85
<i>La riulla americana</i>	110
<i>Ascètica</i>	120
<i>El vespre de la Casa Vermella</i>	153
<i>Balada del vaporet</i>	185
Sacs, Joan.— <i>La rambla</i>	61
Saltor, Octavi.— <i>Els llibres</i> ... 24, 56, 79, 99, 147, 174,	201
Santamaria, J.— <i>El fracàs d'una ideologia</i>	117
Serra i Boldú, V.— <i>Pròleg a un poema inèdit de Mossén Cinto</i>	59
Soldevila, Carles.— <i>L'unanimitat intel·lectual</i>	103
Valls i Taberner, F.— <i>Els trescentistes catalans</i>	157
Vidal i Guardiola, M.— <i>La política social temps a venir</i>	27

VERS

Carner, Josep.— <i>El dolç i gran quimèric</i>	102
Casas de Muller, Josep M.— <i>Elogi de l'Empordà</i>	189
Esclasans, A.— <i>Traduccions de les Faules de Trilussa</i>	146
<i>Traduccions de poetes russos</i>	171

<i>Traduccions de poetes belgues</i>	190
Garcés, Tomàs.— <i>El somni</i>	139
Janés, Mateu.— <i>Poeta</i>	93
<i>El desig de la veritat</i>	93
<i>Fita</i>	93
<i>Cor meu</i>	94
<i>El meu clam dins la nit</i>	94
Llost, Guerau de.— <i>Orfevreria estellar</i>	140
López-Picó, J. M.— <i>Et omnia vanitas</i>	139
Lleonart, Josep.— <i>De com Carles-Lluís veié Tizianella</i>	162
<i>El caçador</i>	164
Maseras, Alfons.— <i>Partença</i>	48
<i>Mon esperit és una llàntia encesa</i>	49
Matheu de Gallardo, Roser.— <i>Cirerer gentil</i>	100
Millàs-Raurell.— <i>Traducció de poemes de James Joyce</i>	19, 20
<i>Traducció de poemes de D. H. Lawrence</i> ...	20
<i>Reflexió damunt l'herbei.</i>	165
Minguez (Joan).— <i>El camí sota els núvols</i>	161
Riba, Carles.— <i>Hi ha estones</i>	11
Sagarra, Josep M. de.— <i>Les tres nits</i>	69
Salvat-Papasseit, Joan.— <i>Novella</i>	37
Sitjá, Francesc.— <i>Traduccions de Ronsard</i>	37

Tor, Ramon.— <i>Capvespre</i>	115
Verdaguer, J.— <i>Rialles i plors</i> (cant del poema inèdit <i>Amors d'En Jordi i Na Guideta</i>)...	53

POETES ESTRANGERS

James Joyce.— <i>A la finestra, abocada</i>	19
<i>Estimada meva, escolta</i>	19
<i>En aquesta hora</i>	20
D. H. Lawrence.— <i>Funeral per tots els morts</i>	20
Trilussa.— <i>Faules</i>	146
V. Briussov.— <i>El perdó</i>	171
V. Ivanov.— <i>Nosaltres som</i>	171
Bunin.— <i>El retrat</i>	171
Balmont.— <i>Non-non</i>	172
Maria Szkapskaia.— <i>Mater Dolorosa</i>	172
Vladimir Majakovski.— <i>La nostra marxa</i>	173
Paul Fierens.— <i>Pendré d'aquesta aigua</i>	190
Marcel Lecomte.— <i>Una renaixença</i>	190
René Verboom.— <i>Eres massa curiosa</i>	191
D. J. D'Orbaix.— <i>L'acordi</i>	191
Franz Hellens.— <i>La dona al prisma</i>	192
Odilon-Jean Perier.— <i>Allusió als poetes</i>	192
René Purnal.— <i>Per llegir amb els ulls clucs</i>	192

A P O R T A C I O N S

<i>Enquesta sobre la psicologia de la Poesia lírica, per Rosali Jacobsen</i>	123
<i>Commemoració de Ronsard</i>	159
<i>El balanç d'un quart de segle</i>	166

<i>Respostes de Joan Alcover, Josep S. Pons, Guerau de Liost, Josep Lleonart i Millàs-Raurell a la enquesta sobre la psicologia de la poesia lírica</i>	197 a 200
--	-----------

B I B L I O G R A F I A

<i>A la vora del camí, poemes de Josep Munteis</i> ...	24
<i>Teatre, de Miquel Saperas</i> (vol. II)... ..	24
<i>L'ermità Maurici</i> , novella per J. Roig i Raventós.	24
<i>Entre la crítica i l'ideal</i> , per J. M. López-Picó ...	24
<i>Els promesos</i> , d'Alexandre Manzoni, trad. de Maria-Antonia Salvà	24
<i>Obres completes</i> , de Costa i Lloberas	25
<i>Cinc poemes</i> , de J. M. López-Picó	25
<i>Cançons de rem i de vela</i> , per J. M. de Sagarra.	25
<i>Els records de Sócrates</i> , de Xenofont, trad. de Carles Riba	26
<i>Discursos</i> , de Ciceró, trad. de Mn. Llorenç Riber	26
<i>Els poetes d'ara</i> (antologies poètiques)... ..	26
<i>Almanac de la poesia</i>	26
<i>Almanac de les lletres catalanes</i>	26
<i>Poesies pòstumes</i> , de Pere de Tera	26
<i>La vida de Sant Benet</i> , tret dels Diàlegs de Sant Gregori	26
<i>Versos d'avinentosa</i> , per Mn. Joan Puntí	26
<i>Plautus</i> , novella de S. Calzada i Carbó	56
<i>Almanac de les lletres</i>	56
<i>Lletres del meu molí</i> , d'Alfons Daudet, trad. de Lluís Bertràn i Carles Soldevila	56
<i>A l'ombra de Santa Maria del Mar</i> , per Alexandre Plana	56
<i>Dolça llum</i> , poesies de Pere Salom i Morera ...	56
<i>Besllums</i> , per J. Puig-Pujadas	57
<i>Alicia</i> , novella de J. Pin i Soler	57
<i>L'ombra del lladoner</i> , poesies de Tomàs Garcés	57
<i>Poemes lírics</i> , de Rossend Llatas	57
<i>Moments</i> , poesies de Joan Minguez... ..	58
<i>Els contistes catalans</i>	58
<i>Reliquiari</i> , poesies de Sixt Vilà	58
<i>La novella estrangera</i>	58
<i>Cançons i rimes</i> , de Antoni Doltra	58
<i>Del natural</i> , per Joaquim Ciervo	58
<i>Cançons a l'atzar</i> , de J. M. Ribera	58
<i>Història de la literatura catalana</i> , de Josep Comerma	58
<i>Les bruixes de Llers</i> , poema de C. Fages de Climent... ..	79
<i>De la ira</i> , de Séneca; text i traducció del Dr. Carles Cardó	80

<i>Diàlegs de Plató</i> , (vol. I) text i traducció de Joan Crexells	81
<i>Almanac de les arts i els artistes</i> , de Sabadell...	81
<i>Les aventures d'En Perot Marrasquí</i> , per Carles Riba	81
<i>Comanda</i> , poemes de Joan Puntí	81
<i>Els dreis i el deures de la joventut</i> , per Josep Maria Junoy	81
<i>La paraula viva</i> , per Ivon l'Escop	82
<i>La collita del lleure</i> , per J. Vilar Julià	82
<i>Maragall</i> , estudi biogràfic, per I. Ribera-Rovira.	82
<i>Anuari de les Biblioteques de la Mancomunitat</i> ...	82
<i>El paquebot "Tenacity"</i> , de Carles Vildrac, trad. de C. Soldevila	82
<i>Los goigs de Catalunya</i> , edició i estudi monogràfic de Joan B. Batlle	82 i 100
La segona edició de la traducció de <i>Mireia</i> , de Mistral, per Maria Antonia Salvà	82
<i>La Biblioteca Gentil</i>	82
<i>La defensa de la família</i> , per Ramon Rucabado.	82
<i>Gloses i altres treballs en vers</i> , per Pere Ballester.	82
<i>Camps a través</i> , poesies de Felip Grangés	99
<i>Clarors matinals</i> , poemes de Maria Verger... ..	99
<i>Corrandes</i> , de Ferràn Agulló	99
<i>Dièteri d'un nadador</i> , per Joan Draper	100
<i>Ciceró: Brutus</i> , trad. de J. Alabart	100
<i>La disciplina mental</i> , per R. Turró	100
<i>Cireres</i> , edició diòfrena dels amics a M. Morera i Galícia... ..	100
<i>Anuari de la Societat Catalana de Filosofia</i>	100
<i>La lluna dins els llac</i> , poemes de J. M. Prous Vila.	147
<i>Himnes de Prudenci</i> , trad. de M. Costa i Llobera	147
<i>La vida de Llàtzer de Tormes</i> , trad. de A. Bulbena Tossell	147
<i>El marxant de Venècia</i> , de Shakespeare, trad. de M. Morera i Galícia	147
<i>Els amors d'En Jordi i Na Guideta</i> , de Mn. Jacint Verdaguer	148
<i>Obres d'Ausoni</i> , text i traducció de Carles Riba i Anton Navarro	148
<i>Biblioteca "Els nostres clàssics"</i>	148
<i>El pecat de la novícia i altres contes</i> , per Joan Badia	175

<i>Una història i quatre contes</i> , per M. Capdevila	175	<i>El cloquer de Tarragona</i> , poema per Fra Francesc Iglesias	176
<i>Converses filològiques</i> , per Pompeu Fabra	174	<i>La Divina Comèdia</i> , traducció del Marqués de Balanzó	176
<i>Divuit poemes</i> , de Jaume Rosquelles i Alessan	175	<i>Jocs Florals de Barcelona</i> , any 1924	201
<i>L'inútil ofrena</i> , per Josep Carner	175	<i>Fluid</i> , poemes de Sebastià Sánchez-Juan	201
<i>Del meu camí</i> , per Salvador Borrut i Soler	176	<i>De la brevetat de la vida</i> , de Séneca, trad. de Carles Cardó	201
<i>Els cent aforismes del bibliòfil</i> , per R. Miquel i Planas	176	<i>Instants</i> , poesies d'A. Martí Monteys	201
<i>Atlas Geogràfic de Catalunya</i>	176	<i>Històries i fantasies</i> , proses d'E. M. Ferrando	202
<i>Homenatge a Guimerà</i>	176	<i>Visions d'Orient</i> , per Francesc Cambó	202
<i>Homenatge a Pella i Forgas</i>	176		
<i>Almanac Maria Benedicte</i>	176		

ARTS PLASTIQUES

<i>El nou local de les Galeries Dalmau</i>	27	<i>Rafel Benet</i> , pintor de la civilitat	83
<i>Enumeració d'exposicions</i> (Vayreda, Torné-Esquius, Enric Casanovas, Ferran Callicó)	27	<i>Josep Aragay</i>	84 i 101
<i>Enric Casanovas</i>	59	<i>Gustau Violet</i>	101
<i>Dibuixos de les Arts i els Artistes</i>	59	<i>Els evolucionistes</i>	101
<i>J. Mombrú</i>	59	<i>Els noucentistes</i>	101
<i>M. Llavanera</i>	59	<i>Les arts i els artistes</i>	101
<i>F. Camps</i>	59	<i>Ignaci Mallol</i>	101
<i>J. Duran</i>	59	<i>Josep Llimona</i>	101
<i>Torné-Esquius</i>	59	<i>L'Aragay</i> , pintor neoclàssic	176

LES REVISTES

<i>Lluís Domènec i Muntaner</i>	27	<i>De la desconsideració i demigrament mutuels a l'ombra</i>	103
<i>Charloun Rieu</i>	27	<i>L'unanimitat intel·lectual</i>	103
<i>Antoni Careta i Vidal</i>	27	<i>Joan Maria Feixas</i>	104
<i>Joaquim Riera i Bertran</i>	27	<i>Revista de Catalunya</i>	104
<i>El IV Centenari de Camoens</i>	27	<i>Joan Salvat-Papasseit</i>	104
<i>Wilson</i>	27	<i>Articles esmentats de M. Vidal, Henri Massis, Hilari Belloc i Gabriel Alomar</i>	104
<i>Strawinsky</i>	27	<i>Bulletí de l'A. C. d'Antropologia</i>	104
<i>La política social temps a venir</i>	27 i 29	<i>La Societat Catalana de Filosofia</i>	104
<i>L'obra de Mn. Baldiri Reixach</i>	29	<i>Josep Conrad</i>	126
<i>Contra la solemnitat</i>	30	<i>El Congrés litúrgic internacional de Maredsons</i>	126
<i>La política del Govern laborista</i>	31	<i>Coses de teatre. Una classificació del crític anglès Duce</i>	127
<i>L'Associació mundial de poesia</i>	32	<i>Klopstock</i>	128
<i>Oreig</i>	32	<i>La ciència i el futur</i>	128
<i>La Renaissance d'Occident</i>	32	<i>Periodisme i literatura</i>	128
<i>Le Crapouillot</i>	32	<i>Perills de l'encís asiàtic</i>	128
<i>Il mondo che scrive</i>	32	<i>Un assaig de Paul Valéry, sobre els caràcters de l'esperit europeu</i>	128
<i>Il Sagittario</i>	32	<i>Rivista d'Italia e d'America, Les Marges, Aloés, Il Concilio</i>	128
<i>Temptatives</i>	32	<i>R. Curtius i les lletres franceses</i>	128
<i>Biologia de Don Joan</i>	32	<i>Sfinge</i>	128
<i>La polèmica Gandhi-Tagore</i>	32	<i>Unes paraules de Picasso</i>	128
<i>La enquesta de les "Lettres" sobre el Nacionalisme i la consciència catòlica</i>	32	<i>Panteó de catalans il·lustres</i>	128
<i>Eleonora Duse</i>	59	<i>Gerarchia</i>	128
<i>Joan Sarmant</i>	59	<i>A. Garborg</i>	128
<i>Pi i Margall i Clavé</i>	60	<i>Escriptors suïssos de llengua alemanya</i>	128
<i>Waldo Frank</i>	60	<i>Problemes d'ensenyament universitari</i>	149
<i>El punt just</i>	60	<i>Adolfo de Bosis</i>	150
<i>Terra cofoia</i>	60	<i>Amb motiu del Centenari de Byron</i>	150
<i>La Catalunya d'ara</i>	61	<i>Clavé</i>	150
<i>Teatre íntim</i>	61	<i>La cançó popular</i>	151
<i>La Rambla</i>	61	<i>Paraules de Max Jacob</i>	152
<i>Darrera del croupier</i>	62	<i>Poesia post maragalliana</i>	152
<i>Paul Valéry</i>	63	<i>Els concursos de la institució, Patria et Arte</i>	152
<i>P. E. N. Club</i>	63	<i>Alfred Morel-Fatio</i>	179
<i>Commemoracions</i>	63	<i>Paraules de Mussolini</i>	179
<i>Philosophies</i>	64	<i>Bernat Metge</i>	179
<i>Demain</i>	64	<i>Pompeu Fabra</i>	181
<i>Il Carroccio</i>	64	<i>Anatole France</i>	181
<i>Cursos J. J. A. Bertrand</i>	64	<i>L'arquitectura de l'eixampla</i>	181
<i>El curs Ostwald</i>	64	<i>El nostre poble</i>	182
<i>Hostes italians</i>	84	<i>Marcel Azaïs</i>	182
<i>Un exemple de Vossler</i>	84	<i>P. Neubauer</i>	182
<i>Lluís, l'emigrant</i>	84	<i>Commerce</i>	182
<i>L'obra de Freud</i>	84	<i>La comprensió anglesa</i>	182
<i>Les tablettes de la quinzaine</i>	84	<i>Els novel·listes anglesos i les novel·les d'aventures</i>	182
<i>Angel Guimerà</i>	102		
<i>Ell (pròleg al llibre La Inútil ofrena)</i>	102		

<i>Valoracions comparades</i>	182	<i>Pintures murals catalanes</i>	205
<i>Otokar Fischer</i>	182	<i>Víctor Balaguer</i>	207
<i>Críiques de Virginia Woolf i John Middleton-Murry</i>	182	<i>Gabriel Fauré</i>	207
<i>Un mot de Sant Lluís</i>	182	<i>Noves revistes</i>	207
<i>Divertiments literaris</i>	183	<i>El premi Nobel de literatura : Ladislau Reymont</i>	207
<i>Una conferència d'En Junceda</i>	183	<i>W. Bonsels-Carroll i Fe Van Eeden</i>	207
<i>L'art d'aujourd'hui</i>	183	<i>Els estudiants flamencs de Lovaina</i>	208
<i>Gustau Schroer i H. Stehr</i>	183	<i>De Max</i>	208
<i>Associació per la Cultura de Mallorca</i>	183	<i>Macdonald</i>	208
<i>Pierre Bost</i>	183	<i>Camille Julien a l'Acadèmia</i>	208
<i>J.-A. Nau</i>	183	<i>Johan Viqueira</i>	208
<i>Institut d'Estudis occitans</i>	183	<i>Pierre Camo</i>	208
<i>El Vieux-Colombier</i>	204	<i>C. Tchapek</i>	208
		<i>Campanyes cíviques</i>	208

ALTRES LLIBRES

<i>Guillem d'Humboldt i Espanya, per Artur Farinelli</i>	26	<i>Contes de J. Galvorsthy, trad. d'A. Maseras</i>	125
<i>Odas Seculares, poesies de Leopoldo Lugones</i>	26	<i>La belle sorcière, poemes de Jean Hytier</i>	125
<i>Les vergers en fleurs du ciel de Flandre, per Marcel Loussaye</i>	26	<i>Bêtes, hommes et dieux, per F. Ossendowsky...</i>	125
<i>Cose viste, per Ugo Ojetti</i>	26	<i>La collecció Medaglie, de la casa editorial Formiggini</i>	125
<i>Il viandante e la sua onna, per Enrico Thovez.</i>	26	<i>Las nuevas canciones, d'Antonio Machado</i>	125
<i>Studi e saggi di letteratura, per Italo Maione.</i>	26	<i>Antologia de poetes russos dels segle XX</i>	125
<i>Zodiaco letterario, per Francesco Piccolo</i>	26	<i>Sindicalismo fascista, per Roberto Mandel</i>	125
<i>Poesia e non poesia, per Benedetto Croce...</i>	26	<i>I tedeschi nel giudizio degli spagnoli sino all'alba del romanticismo, per Artur Farinelli</i>	125
<i>La cultura italiana, per Giuseppe Prezzolini</i>	26	<i>Problemi della coscienza e della moralità ad uso delle scuole, per Guido de Ruggiero</i>	125
<i>Tempo di edificare, per G. A. Borgese</i>	26	<i>Les inconscients, novella de V. Coma Soley</i>	148
<i>Poesia russa della rivoluzione, per Ettore Lo Gatto</i>	26	<i>La batalla, articles polèmics de Daniel Cardona.</i>	148
<i>La sombrilla japonesa, poesies de Isaac del Vando-Villar</i>	26	<i>Volum VIII de Rondayes mallorquines, de Mossèn Alcover</i>	148
<i>Xavier, ou les entretiens sur la grammaire, per Abel Hermant</i>	26	<i>Les constructions barcelonines del segle XIV, per F. Carreras Candi</i>	148
<i>Monografia sobre Balzac, per Curtius</i>	26	<i>Gerundianes, per J. Grahit</i>	148
<i>L'Espagne moderne vue par ses écrivains, per Henri Guérin...</i>	27	<i>Anuari de l'Associació de la Premsa</i>	148
<i>L'ame enchantée, per Romain Rolland...</i>	27	<i>Fulls d'album, per Pere Aubert</i>	148
<i>Enric Ibsen, per Sigurd Host</i>	27	<i>El Diccionari Aguiló</i>	148
<i>Anthologie de la Renaissance d'Occident</i>	58	<i>Mig segle de vida igualadina, par Joan Serra i Costansó</i>	148
<i>Pèlerinages européens, per André Germain...</i>	58	<i>El Cloquer de Tarragona, poemeta per Fra Francesc Iglesias</i>	148
<i>La croisade des longues figures, per Henri Béraud</i>	59	<i>1.er volum de les Converses filològiques, de Pompeu Fabra</i>	148
<i>Les pas perdus, per André Brèton</i>	59	<i>Repertori bibliogràfic català</i>	148
<i>Lectures étrangères, per Louis Gillet</i>	59	<i>Assaigs sobre Nacionalisme, per Rabindranath Tagore</i>	148
<i>Par fil spécial, d'André Baillon</i>	59	<i>Variété, recull d'estudis de Paul Valery</i>	148
<i>Le Gazetier littéraire, 1923</i>	59	<i>L'ànima de l'ottocento, per Giuseppe Zonta</i>	148
<i>Almanac Occitan</i>	59	<i>Les Cronache teatrali de 1923, per Marco Praga</i>	148
<i>D'une nouvelle conscience poétique et de ses moyens d'expression, per Nicolàs Beauquin.</i>	59	<i>Les lletres internacionals, de William-Albert Moyer</i>	148
<i>Miracles, per Alain Fournier</i>	59	<i>De Francesca a Beatrice, per Victòria Ocampo, amb un epíleg de J. Ortega Gasset</i>	176
<i>Les obres de Mickiewicz</i>	59	<i>Antologia de La Lanterne Sourde</i>	176
<i>Spain to-day, per Frank B. Deakin</i>	82	<i>Romàniques d'aujourd'hui, per Maurice Gauchez</i>	176
<i>La sagrada cripta de Pombo, per Ramon Gómez de la Serna...</i>	83	<i>Portrait de l'Espagne, per M. Lagendre</i>	176
<i>Lettres, de Jean de Saint Prix</i>	83	<i>Treinta años de provincia, per M. S. Oliver</i>	202
<i>L'allée des philosophes, per C. Maurras</i>	83	<i>Fumerol d'encens, per J. Clapés Corbera</i>	202
<i>Le libertinage, per Louis Aragon</i>	83	<i>Nou autors que cerquen llegidor</i>	202
<i>Matin aux oliviers, per Claude-André Puget</i>	83	<i>Publicacions de Foment de la Pietat Catalana</i>	202
<i>Le romantisme allemand et la poésie romane, per J. J.-A. Bertrand</i>	83	<i>Any poètic, antologia, per R. Farreras</i>	202
<i>L'estudi de Kholer sobre la literatura suïssa d'avui</i>	83	<i>Obres líriques, de J. Puig Rosich</i>	203
<i>Complices, recull de novel·les de Robert de Traz.</i>	83	<i>Joan Brull, pintor, per J. Sacs</i>	203
<i>Incidences, per André Gide</i>	101	<i>Campanes al vol, per Fra Francesc Iglesias</i>	203
<i>Ricognizioni, per Adriano Tilgher</i>	101	<i>Le langage et la pensée, per Henri Delacroix</i>	203
<i>L'home de chair et l'home reflet, per Max Jacob</i>	101	<i>Les éditions du Pigeonnier</i>	203
<i>Anthologie des Jeux Floraux</i>	101	<i>Apollinaire</i>	203
<i>La Spagna, per Folco Testena</i>	101	<i>Interieurs, per A. Thibaudet</i>	203
<i>De Hamlet a Swann, per Guy de Pourtalés</i>	101	<i>XXe siècle, per Benjamin Crémieux</i>	203
<i>Les Soirées de Grammaire-Club, per J. Boulenger i A. Thérive</i>	101	<i>Manifeste du Surréalisme, per André Breton</i>	203
<i>Les épaves du ciel, per Pierre Reverdy...</i>	101	<i>Quatre hommes entre vingt, per Pierre Dominique,</i>	203
<i>L'an prochain a Jérusalem, per Jerome et Jean Tharaud</i>	101	<i>Emile Verhaeren, per René Golstein</i>	203
<i>Poetes, per Ch. Maurras</i>	101	<i>Elsie and the Child, per Arnold Bennett</i>	203
	101	<i>Un pròleg de D. H. Lawrence</i>	203
		<i>Història de la novella anglesa</i>	203

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIO QUINZENAL

ANY X. NUMS. CXCIX - CCIV — Gener - Febrer - Març I — XVI - MCMXXIV

Preu: 3 pessetes

SUMARI

En obrir l'any, per R. Rucabado. — Moralitats i pretextos, per J. M. Lòpez-Picó. — *Poesia Catalana*: Hi ha estones..., per Carles Riba — L'home que no vol res més, per Millàs-Raurell. — Criteris, per A. Esclasans. — *Poesia anglesa contemporània*: A la finestra, abocada; Estimada meva, escolta; En aquesta hora, de James Joyce; Funeral per tots els morts, de D. H. Lawrence, M.-R., trad. — La Societat de Teixidors de Catalunya, per M. Reventós. — Els llibres, per O. S. — Les Arts Plàstiques. — Les Revistes. — Declaració editorial.

ADMINISTRACIÓ: RAMBLA CATALUNYA, 125

BARCELONA

OBRES PUBLICADES

PER LA

SOCIETAT
CATALANA
D'EDICIONS

ADMINISTRACIO:

LLIBRERIA PUIG I ALFONSO

PLAÇA NOVA

VENDA: A totes les llibreries

TALLER DE JOIERIA

Jaume Mercadé

Passeig de Gràcia, 46 - Telèfon 1373 A

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY X — NÚMS. CXCIX a CCIV — GENER a MARÇ -- 1924

AQUEST QUADERN
HA PASSAT
PER LA CENSURA
MILITAR

Joaquim Folguera

Cinc anys d'absència fan possible el contrast de la seva imatge immortal amb la imatge que ell mateix es feia en la lletra a un amic de la qual reproduïm un fragment, segurs que la mort no ens desmentirà gaire i que, en tot cas, serà del cantó de la justa perennitat, més que del de la crítica, que ens vindrà el desmentiment:

“Sóc obscur perquè sóc orgullós. (Veieu com surt l'orgull?) No m'agrada donar explicacions en els meus versos. Les sensacions es depuren en mi i les dic amb la mateixa simplicitat que les sento. Aquell *Secret*, per ex., no pot ésser més clar: *Ton secret és mon secret—que es renova cada dia.* (Aquest *Ton* va dirigit a una dona, i el secret és, per tant, secret d'amor). *Ell que un jorn ens confonia—ara el tracte ens ha desfet* (un secret ens lliura indefensos a la mercè del que el posseeix; evitar la seva presència o la seva conversa és, doncs, prudent). *L'obsessió del seu oblid—ens separa i ens tortura.* (La presència planteja de nou el secret; cal evitar-la, i aquesta lluita contra la presència ens tortura). *El mateix silenci cura—de no jeure'ns en l'oblid.* (El silenci entre dos lligats per un secret és la penyora del record). *Ara, las, el dic al vent—que em cremava el seu contacte.* (El secret arriba a obsessionar, cal foragitar-lo, cal dir-lo al vent que l'escamparà). *Un revolt cruel del vent, el secret em torna intacte.* (La sensació màxima de la poesia és aquí: el càstig és el mateix secret roent i fidel que el vent fa rodar dins la meua solitud i me'l torna). Ve't aquí *El*

Secret. Jo que no vull donar explicacions en els versos, les dono en les cartes. Es tracte, no obstant, d'un amic com vós i que estimo. Digueu-me ara si us satisfà *El Secret.*

Aquell vers que us plau, però que no us enterneix és purament de sensació. Vós no haveu vist cap ballet rus. *Les Sílfides* de Chopin, per ex., Sensacions: Multiplicitat de moviments, vaguetat de tons, (dic *obscur* ballet rus), reveria plàstica oriental, moviment deixatador d'estructura, plasticisme disolvent. Totes aquestes sensacions volen dir el *Sóc només la illusió d'un obscur ballet rus.*

M'agrada que em trobeu cast. Sóc cast en els meus versos, perquè sóc orgullós. Orgull, pudor, castedat, solitud, etc., ve't aquí una cadena infal·lable que acaba amb la serenitat davant de la mort i el drinc sonor de la qual és la joia. (Veieu quina més bella teoria de la joia exposa Carles Riba en *LA REVISTA*, núm. LX). Veig que m'heu sabut copsar. No a tothom passa així; és desolador veure el què la gent diu algunes vegades dels meus versos tot elogiant-los.”

Moralitats i pretextos

ALGUNS POETES ANGLESES

Part enllà de les nostres baralles, diem-ne el lliure espai, on els immortals res no poden desitjar perquè ho tenen tot, una vegada Shakespeare plantà un arbre. Simplement i sense festa de l'arbre com, potser, per celestial polidesa, hauria fet Tomàs Moore.

L'arbre, bonament plantat per Shakespeare, fou de seguida distingit pels millors poetes de la gloriosa companyia. I és fama que cadascú d'ells digué el comentari que millor esqueia al seu esperit.

Crec no enganyar-vos de gaire en fer el reportatge d'aquells comentaris d'alguns poetes anglesos davant l'arbre shakespearia.

Lord Byron: Com canta aquest arbre!

Worsworth: Quina bona ombra aquest arbre!

Robert Burns: Què diu aquest arbre?

Coleridge: Què pensa aquest arbre?

Shelley: Què vol aquest arbre?

Robert Browning: Jo vull aquest arbre.

Tennyson: Què sommia aquest arbre?

Keats: Anava a dir: és tot un home aquest arbre; però diu amb joiosa veu:—Deixem-lo tranquil.

D. G. Rossetti: Què pateix aquest arbre?

Coventry Patmore: ¡Com s'ha guanyat d'ésser nu. aquest arbre, amb dignitat i sense vergonya!

Swinburne: Què en farem d'aquest arbre?

Mentrestant, enyoradís de sentir la remor d'aquestes veus des de la terra, Yeats, oblidant el premi Nobel, gosa preguntar:—Què calla l'arbre?

Nota.—El reporter es limita a assenyalar el fet que després de l'acte afirmatiu de plantar l'arbre, pocs són els poetes que davant d'ell s'hagin alliberat de l'interrogant. Entre ells és digne d'esment la conducta de Browning expressant encara un desig al cor mateix de la immortalitat.

OTTO BRAUN

Infant encara, tot just a les portes de l'adolescència, escrivia en el seu *diari* el mes de febrer de 1912:

“Un dels greus defectes del nostre temps és el de no trobar mai pau, de voler-se trobar sempre esma-perdut, sofrint l'anhel de no poder renunciar a res. En resum, el de no posseir cadascú de nosaltres la mesura i l'equilibri que ens permetés d'avançar contra corrent, aplomats per la fermesa del nostre ímpetu”.

Els dies que això escrivia Otto Braun eren nodrits per les lectures d'Homer i de l'Apologia de Sòcrates; i acompanyats d'una ferma preocupació

pels problemes d'higiene social i per la necessitat d'aplicar-se a l'obra bona i ben feta.

L'adolescent viatjava. En arribar a una ciutat inconeguda, el primer esguard curiós es deturava a contemplar amb joiosa alegria inesperada un nen. A Fiésole el sentit de la felicitat se li ofería mentre jeia a ple sol al mig d'una vinya.

Poc abans d'esclatar la guerra, Otto Braun afirmava aquesta aspiració:

“Dir súbitament:—vull!—a tota cosa bella; però deixar escórrer el mal, avall com l'aigua. Aquesta és la meva finalitat”.

I l'adolescent partí voluntari al front alemany. Els lleures de soldat els omplia amb lectures de Goethe i de Hölderlin. ¡Es tan magnífica cosa, deia, repartir el temps entre les contingències diàries i l'eternitat!

El dia 27 d'abril de 1918 una explosió d'obús el matà, deixant-nos d'ell l'exemple d'una juvenesa genial, perquè fou esforçada i no prodigiosa; treballada per un desig insadollable de saviesa i sagellada per l'absoluta lleialtat d'una consciència sincera amb ella mateixa.

El pare d'Otto Braun, davant de les despulles del fill mutilat podia constatar per encoratjament de totes les joventuts de la post-guerra:

—Tenia el front en pau i intacte.

LUCIEN FABRE

La novella *Rabevel*, que li ha valgut el premi Goncourt, ens fa pensar en l'èxit de les joguines anomenades científiques.

Darrerament, segons sembla arreu del món, els infants es decanten a la possessió dels *Meccanos*, fredes i complicades capses de peces per a la construcció mecànica casolana.

Contra els petits enginyers és bo de reprendre el clam dels poetes que demanen per als infants contes de fades.

En el cas de Lucien Fabre (gran infant a la fi), votem per el poeta contra l'enginyer de novel·lies.

ROBERT DE TRAZ

Un europeu, certament.

Sense gens d'enyorança tradicional? Sí. Amb l'enyorança cultivada que el fa anomenar *Dépayements* les seves experiències cosmopolites i que assegurarà la universalitat del seu art com més el lligui a la gran família dels escriptors suïssos de raça: Keller, Ernest Zahn, Meyer i Rod entre els millors, i Amiel entre els més enderiats i malalts d'infinít.

UNA NOVEL·LA DE JACK LONDON

Le talon de fer, amb pròleg d'Anatole France en la traducció francesa, és anomenada novella d'anticipació social, escrita amb pinzell gruixut damunt paper de cartell d'anunci.

En la traducció francesa, però, aquest procediment sembla un truc de bibliòfil freturós de la rara pensada i vetllador de les voluptats dels col·leccionadors diletants que sabran apreciar la decoració del gran tècnic de l'art del llibre, que és el prologuista.

UP - TO - DATE

No cercarem pas el darrer senyal del temps en la desarticulació del darrer poema dadaïsta, sinó més aviat al fons del fons de les reaccions espirituals dels homes acarats amb la maduresa.

El llibre de Josep M. de Sagarra *Cançons de rem i de vela*, suara publicat; la novella de Pío Baroja, encara fresca, *El laberinto de las sirenas*, o l'estat col·lectiu d'una *penya* d'homes intel·ligents i de professió liberal seran aproximadament els millors indicadors de la intimitat, de vegades inconfessada i molt sovint inconfessable, que sagella els nostres dies i de l'espectacle extern que ens ofereixin. Molt més que cap lirisme caligràfic o que les maquetes verbals del classicisme revingut o la música banal de les popularitats pintoresques.

Tres exemplars triats a l'atzar, però coincidents en la mateixa exactitud constatadora de *l'angoixa, de la desesperança de no saber què fer amb la vida*.

El Baroja de *El árbol de la ciencia* ja constatava aquesta actitud. En la darrera novella es debat moralment entre *no saber res de res i no saber molt de molt*.

Ell mateix tracta els seus personatges, tots, una mica com les gents d'hotel de les quals escriu *que senten la vida buida i fan soroll per omplir-la*.

¿No diríem també que aquest és el mateix vaivé de les converses i de les passions de les penyes d'homes intel·ligents?

¿I, dins el llibre darrer de Josep M. de Sagarra no ens sobta massa reiteradament el ressò d'aquells vers que fa:

*tot el que penses, tot el que desitges,
vanitat, vanitat canta la mar;*

i no veiem el poeta decebut *entre una tarda sense glòria ni pena i un mar descolorit, com les estones de la meua vida*; entre un pensament que es descorda com un vestit i un viatge fet sense cap raó, que no és pas desig ni duu cap mena de frisança?

Si Baroja és el millor novel·lista actual de llengua castellana, si En Sagarra és un gran poeta i les

penyes intel·ligents fan el ressò de la veu selecta de les ciutats, ens caldrà confessar que les valors morals del nostre temps, pels senyals que n'advertim, pateixen de desmenjament i s'accontenten de l'egoisme d'una solteria espiritual que eixorca les arrels de la vida.

Diu el poeta del nostre exemple:

*No tinc gana de càntics ni proverbis,
i, si tot m'és igual,
és perquè no tinc noses vora els nervis,
perquè res em fa mal.*

Cerca el novel·lista un lema que defineixi una vida, i diu:

*Abans així i així;
ara el mateix;
després, no sé com serà.*

Les penyes dels homes d'esperit consulten el termòmetre per graduar amb pujada mesura l'escalf artificial de la calefacció de les sales de conversa.

I, uns i altres, deixant l'estilització professional, s'accontenten, sota la obsessió d'una activitat constantment invocada dels cinc sentits, de la mitja enyorança i de la mitja ironia que tal com els porta a l'aquarium un dia de pluja o els embadaleix davant de les boles de vidre colorit de les velles farmàcies, els situa amb sensibilitat massa fàcilment eternida davant de totes les coses que poden situar-se retrospectivament i que no exigeixen l'esforç ni la tria.

L'interès capital del darrer llibre d'En Sagarra radica en la consciència que l'autor té del seu estat moral.

*¡i sempre aquesta mena de cançó
a dins de l'ànima!*

diu, com si voregés l'hora de l'examen i l'endemà de la reposada llum.

De moment, però, dins la mateixa reserva que el fa joiós de *sentir la sardana de lluny*, s'accontenta d'inhibicions com la d'aquest moment cantador:

*Adéusiau, llavi daurat,
adéusiau ull blanc, cabell revolt.
Indiferència, insensibilitat;
El sol, només el sol.*

... ..
*O acalorada i lluminosa pau,
cremor que ets una mena de frescò;
Sentits enlluernats de blanc i blau,
dolcíssima presó.*

... ..

*Ni passat ni present ni futur,
res pòt arrencà el vol.
Només el sol incendiant l'atzur,
el sol, només el sol!*

o de la d'aquest altre:

*Platja, migdia, follia de sol,
oblid de tota pena.
Vina, Maria, pell de tremolí,
braços mullats, perfum d'aigua salada
Vina Maria, brot de gessamí,
gavina cansada...*

... ..
*jeu dolçament que t'entri el sol al cor
mentre passa la vela.*

I s'acontenta també de la benestança descriptiva que li fa oblidar el què li crema l'esperit, com pensar en l'amor o adverar que la mar és falsa. Tal el vers que diu:

el cel té un verd negrós de fulla d'eura

o aquesta ràpida notació de paisatge:

... ..
*Vinya adormida, pedra i atzavara;
en el coster jauen els fils de l'art,
I les escates de la lluna clara
pinten d'argent el tremolí del mar.*

I aquell:

*poble estirat a vora de la mar,
oh delicada ratlla fina,
que te la menges amb un sol esguard
i et cap sencera dintre de la nina.*

Facilitat descriptiva de la qual es vol desempe-
resir el mateix poeta:

... ..
*au, canta mariner, xiscla ventada,
no perdi proa el teu delit valent;
infla't vela, remoute aigua salada,
sacsega'ns brutalment.
Sacsega'ns brutalment, o mar sonor;
esmicola les penes de l'amor!*

També Pío Baroja exulta la brutalitat física i les penyes d'intellectuals coneixen el diletantisme del futbol i de la boxa.

No gosàriem dir que els darrers devots de la cultura física no siguin una continuació dels que no saben què fer amb la vida, encara que es converteixin en actors d'una acrobàcia de circ o de cursa damunt una pista d'esport. Convé, per tant, restaurar la valor total de la vida de l'home

cercant l'encoratjament d'exemples memorables com el de Carlyle.

Després de llegir el darrer llibre de poesies d'En Sagarra o la darrera novella d'En Baroja, i després d'una estona de tertúlia d'Ateneu, llegiu, si us plau, la correspondència d'amor de Carlyle amb Jane Wensh i endevinareu la serietat amb que aquell home respectava la vida i la dignitat amb que, contra tota possible farça, afirmava el deure que tenim tots de complir la nostra missió i de realitzar la nostra tasca sense jugar ni amb la virilitat ni amb l'engany de les hores.

I no arribant a l'altre extrem, al d'André Gide, qui per boca del seu biografiat imaginari, A. Walter, va dir:

"Sense un sol esdevinament, tota la meua vida ha estat íntima, realitzada dins de l'ànima sense que se'n veiés res".

Es dir, acontentant-se del punt dolç, que el mateix Sagarra ha trobat en la prosa rica de verb i sucosa de cordialitat del llibre *Els ocells amics*, editat per la Comissió d'Educació General.

POETES RUSSOS

Ettore lo Gatto, continuant els seus estudis sobre el moviment espiritual modern a Rússia, ha publicat un volumet de traduccions italianes dels poetes russos de la revolució, que completa i explica el volum *I problemi della letteratura russa*, publicat l'any 1921.

Només de fullejar el llibre de traduccions, sobta la reiterada insistència amb que aquells poetes canten sota el títol *Nosaltres*, una solidaritat de la força (dessota de la qual l'egoisme traeix els més exaltats engrescaments verbals), ben diferent de la potència del nombre articulat i de la cordial participació que fins en moments de revolta o de disbauxa fa possible la jerarquia entre els occidentals.

D'això fan la impressió aquells poetes: D'un plural despòtic o d'un plural desfet. Indeclinable sempre dins les habituds normals de la gramàtica escolar i molt més encara dins el bon ordre primari de la gramàtica dels esperits.

Entre l'acceptació fatal de l'esclavatge i la negació absoluta de la convivència no hi ha punt de comprensió possible. Ens perdem sempre engolits per la fórmula del *tot o res*. Ja un poeta rus de començaments del dinové segle havia dit: "No podreu comprendre Rússia amb l'enteniment. Podreu només *creure* en Rússia. De la fe entesa així al zero absolut del Dostoievski no hi ha distància sensible.

Els poetes nous, Blok, Bielyi, Gorodetski, Jaroslavski, Rodor i tots els qui acompanyen el gran choral del *Nosaltres*, Cherasinov, Kirillov, Samobytnik, Alekandrovski, Esenin, i Sadofier i encara els imaginaires de la destrucció Majarovski, Ma-

rienhof i Scerscenevic no tenen altra fe sinó en la vi lència sota un funcionarisme gairebé mecànic.

Ivanov i Briusov i els que més s'acosten de vegades a l'accent de la lírica pura no tenen altra fe sinó en la impotència present peixada d'enyorança de la mort, no com la més alta naixença del nostre místic, ni tant sols com una fi, sinó d'una mena de mort retrospectiva que fos l'origen de totes les coses.

Es fa difícil de seguir el camí de la poesia russa actual. Diuen els crítics i comentaristes que és el camí més penós i més desolat que mai hagi fet la literatura.

Com un esforç perquè de la pluralitat confusional se'n salvi alguna flameta individual trèmula de nacionalitat, les veus de Anna Achmatova, de M. Voloscin, d'Erenburg i del malaguanyat Gumiliov han trobat un feble ressó de pietat que lliga amb el clam de la passió universal, bé que barrejat sovint amb vagues aspiracions de comunió amb la natura, de reencarnacions o de paradisos guerrers que voregen les mixtificacions de Majakoski, el poeta oficial de la revolució, i, per tant, el qui més ha fet servir la revolució de pretext literari.

Finim amb el seu nom aquesta nota perquè voldríem que el seny occidental preservés els nostres amics d'aquest contagi rus que els porta a pretextos literaris molt distants de la sinceritat.

No sense, però, acompanyar la dolor d'aquests poetes de la nova Rússia l'un dels quals, Erenburg, ha resat la tendra oració que volem interpretar lliurement per acompanyar-lo una mica.

Preguera per als infants:

Senyor, en aquest jorn,
qui gosa pregar per ell?
Castiga els pecadors que som nosaltres,
però els infants... compadeix-te d'ells!
D'aquells que a cada cop de fusell
s'acosten l'un a l'altre;
d'aquells que amb sonora veu
juguen a la revolució.
D'aquells que venen el diari de la nit
amb mots terribles,
sense comprendre per què nosaltres tremolem com

[embriacs

escoltant llur cridòria joiosa.

D'aquells qui amaguen els gats a la cuina,
perquè ningú no els faci mal.

D'aquells que escolten les passes a prop de la

[porta:

—Quan tornarà el pare?...

De tots, de tots.

Senyor! sense ells tot seria buit al voltant nostre,
i només la mort ens faria companyia.

Deixa'ns la nostra joia,
la nostra darrera esperança!

Déu, sinó sentíem la rialla infantil,

oblidaríem com canta el rierol alegre,
com remoreja el bedull que el vent toca,
i oblidaríem la Teva veu!

I si no vèiem l'esguard dels infants,
oblidaríem els estels de la nit,
i llur adéu matinal.

Oblidaríem els Teus ulls;
i mai més un home cansat
damunt del jaç,

no dirà: Senyor, quina llum,
quina joia dins el meu cor!

Deixe'ns els infants, que ens aconhortaran.
Aquesta és la nostra escala.

Per ella el pecador més gran
pujarà vers Tu, dalt del Cel.

LLEURES ENTENIMENTATS

Entre una enginyositat del doctor Unamuno sobre les altes graduacions que no saben llegir ni escriure i el trasbals del Poder que proclama la necessitat d'una *justícia contra tot*, perquè l'espirit no se'ns rovellés, hem llegit la correspondència de lord Beaconsfield amb la seva germana.

I aquest ha estat l'exemple de Benjamí Disraeli: la sobirania de l'acció i de l'agilitat de la intel·ligència. El premi d'haver-se agosarat a ésser gran sense por dels que judicaven increïble i exagerat el desig de posseir el món.

D'això se'n digué una política d'imaginació.

La qual, però, fins en hores de la més encesa virulència, contra els enemics de més qualitat (Gladstone fou el de lord Beaconsfield), permetia la fina rèplica incisiva i lleugera de l'enginy espiritual com el dia que havent demanat Gladstone a Disraeli la llista dels insults que li havia dirigit, li responia el lord:—Faré practicar les recerques necessàries per assabentar-me'n.

REVISIONS

Molt bé. A condició que es practiquin cercant un major guany humà. Tal com ha intentat a Itàlia Ettore Romagnoli amb l'actualització del Pindar, més enllà de les valors enteses de la retòrica escolar i tal com ha comentat el malaguanyat assagista i crític del "*Marzocco*", E. G. Parodi.

L'ANECDOTA PROFITOSA

Fred Bedoc, el caricaturista provençal, ha publicat sota el títol *Dans le fauteuil d'Alceste*, curiosa edició de *Les presses françaises*, una col·lecció de siluetes d'artistes de teatre, comentades en rimes fàcils i precises, pel mateix dibuixant.

Ens interessa reportar, pel servei educatiu que a molta gent de casa nostra podria fer, el comentari que anima la caricatura de Jacques Co-peau i que certament explica un dels motius de

l'èxit de benestança dels espectacles del Vieux Colombier:

*Ne point tant chercher de prétextes,
—rideaux, paravents, escaliers—
Si venez a mon Colombier...
C'est que—fait rare en ce métier—
mes acteurs comprennent leur texte!*

ELS JOVES ESCRITORS CASTELLANS

Els qui més han arribat a nosaltres després de l'aportació original de poetes com Enric Díez-Canedo, Antoni Machado, Enric de Mesa i Salvador de Madariaga i de prosistes com l'Ortega Gasset, el Pérez de Ayala, el Gabriel Miró i el Gómez de la Serna són els escriptors de poesia més directament influenciats pel més sensible i definit de tots, per Joan Ramon Jimènez i més temptats per les novetats esquemàtiques i tipogràfiques de darrera hora: Adrià del Valle, Antoni Espina, J. Chabas i Martí i Isaac del Vando-Villar, entre molts espigons del lirisme pur; i els prosadors més treballats per les recerques del pensament modern i pel desig de les tres formes de disciplina: claredat, ordre i economia amb les que Mario Puccini caracteritza la nova generació mundial que fa el pas del superhomisme a l'universalisme cristià. Esmentem especialment Antoni Marichalar i Josep Bergamin.

Els poetes es mouen encara entre la cerquera del contorn de les coses (geometrisme del D'Ors) i la de la forma que deixa la fugida de les coses (musicalitat del J. R. Jimènez).

Els prosistes, més segurs del pensament llur, i, per tant, amb més ferma voluntat expressiva, després de valorar els contemporanis (ideologies i realitzacions) amb una comprensió poc coneguda dins la literatura castellana (veieu els llibres *Palma* d'Antoni Marichalar i *El cohete y la estrella* de Josep Bergamin), assoleixen ja fórmules sintètiques d'una autèntica vivacitat corresposta per tots els esperits millors que animen les modernes literatures.

Valguin aquests exemples d'aforismes que traduïm del llibre del Bergamin:

La poma féu reflexionar Adam i Newton de distinta manera: on la natura fou caiguda, el pensament digué gravitació.

Realitat: Tenir idea de les coses.

La melangia pot ésser una predisposició al mareig.

Existir és pensar i pensar és comprometre's.

L'esport és la higiene de l'avorriment.

Tradicció vol dir que cal finir el que estava ben començat i continuar el que val la pena d'ésser continuat.

—Guardes tot el que has après?

—Ho tinc al costat, dins el cistell dels papers.

J. ROIG I RAVENTOS

Aquest home ha portat a la prosa catalana l'alegria de la castedat i la justa mesura de la recititud.

La seva formació artística (ben evident de l'un llibre a l'altre), ens confirma una vegada més la certesa que la nostra prosa arribarà a la perfecció per obra dels poetes.

Vies de perfecció són la prosa de Joaquim Ruyra, de Josep Carner, de Carles Riba, de Carles Soldevila i de Tomàs Garcés. Cinc poetes cadascun dels quals guanya per al català un matís nou. (Altres guanys, d'origen crític, són la prosa del malaguanyat Duran Reynals i la de Martínez Ferrando i d'origen instintiu la de Joan Santamaria i la d'En Jordana, limitant-nos a parlar dels més joves i deixant encara altres aspectes de la prosa compresos entre les aportacions d'En Narcís Oller i d'En Maseras).

Per l'obra d'En Roig i Raventós el guany es gairebé de responsabilitat moral. La història de *L'ermità Maurici*, per exemple, ingènua com és d'invenció novellística i de caracterització, pren la qualitat gràvida de la inspiració d'un poeta, (més que descriptiu, artífex, humanista, paradoxal, localitzant, analitzador o suggeridor), simplement humà, entre el naixement i la mort, curós de l'associació cristiana que estructura el sentit de la vida.

Així s'explica que pugui preguntar a la tramuntana: — *Vent: on ets nascut? Qui es la teva mare?*; i que pugui dir-nos sense enfarfec que *l'aigua quieta té la transparència d'una mirada d'infant*; o que les onades arriben plenes d'amistat, o que la mar matinal sembla el pensament humà.

I així també aquesta nuditat que enriqueix l'esperit, el lliga amb l'emoció popular directa que permet al vell mariner comentar amb aquestes paraules la imminència d'un infantament: — *Tenim vaixell a la vista sense avergonyir-lo d'insistir facciosament: — Sileta, es veu ben bé que fas obres a la façana.*

Auguri de perfecció hem dit per a la nostra prosa i per obra de poeta. Cal no oblidar que els creadors de les llengües literàries han trobat sempre el punt de coincidència d'aquesta naturalitat del nu davant de Déu enaltit per la honestat estricta i protegit per la facècia que és el joc de les criatures de Nostre Senyor.

HENRI MASSIS

Es clar que acostumats al líric espurneig de les nostres moralitats admirem per contrast esperits, com el de Massis, dogmàtics essencialment.

Contra els perills del vagabundatge de l'home que no sap on anar, ells formulen les normes de la dreturera via de la raó i del cor.

Ens diuen que la concupiscència de l'esperit, que les curiositats de nosaltres mateixos i fins que el gust religiós dels obstacles de l'ànima no porten sinó al refusament de la veritat per por de l'empobriment, al clima del no-res que s'acontenta de consumir Déu aquí baix i al diletantisme dels analistes fugidors de mena.

Són ben justos?

Tanmateix, potser per la escletxa que els deixa veure el procés espiritual dels nous realistes de l'ànima podrien contemplar també la perspectiva d'aquests altres homes enduts per la febre de cercar una possible convivència, fidels al jurament de la pau que feia Fritz von Unruh en el camp de batalla, davant de Verdun, la primavera de l'any 1916, i creient en la germanor d'una mateixa terra i d'una mateixa sang d'homes...

Però en arribar aquí, el dogmatisme s'oposa a tota concessió. I som a dues passes del lirisme espurnejant de les nostres moralitats, altra vegada.

PER L'AMOR D'ITALIA I DE CATALUNYA

A les darreries de l'any 1911 amb motiu d'un article periodístic del Papini, publicat damunt *La Voce*, refusàvem l'espiritual caracterització *insular* d'Espanya, i, admetent per entendre'ns la nominació ibèrica popularitzada aleshores per el Maragall, refusàvem també la diferenciació catalana considerada com una curiositat regional.

Es parlava de l'acostament d'Itàlia. Se'n parla encara avui. Sembla evident que si no volem que es repeteixi el tort, denunciat per Balzac, dels malentesos, de les nicieses o dels agravis convertits, per la persistència, en idees, ens cal repetir que en els tractes amb Itàlia correspon a la nostra llengua, a la nostra tradició i al nostre esperit l'acostament més germanívol.

La nostra renaixença literària reprèn el lligam fraternal silenciós després de la nostra prosa cavalleresca i del Somni de Bernat Metge. Les edicions dels textos antics propulsades per D. R. Miquel i Planas; la traducció catalana de *La Divina Comèdia*, reimpressa per una Biblioteca de vulgarització clàssica; els autors italians incorporats a la Biblioteca Popular de "L'Avenç"; les primeres traduccions de l'Alomar i d'En Costa i Llobera; les campanyes de les revistes *L'Avenç*, *Juventut* i *Catalunya* i l'apostolat d'En Morera i Galícia preparaven la coordinada comprensió dels nou cents, freturós de l'amistat d'Itàlia i cridador de la sim-

patia colectiva amb empreses com els curs Miquel Angel a Terrassa, iniciat per l'Eugeni d'Ors i l'Aragay, amb les incorporacions de Llorenç Riber, de Josep Carner, de Carles Riba, de Manuel de Montoliu, de Maria Antònia Salvà, d'Alexandre Plana, de Joan Estelrich, d'Alfons Maseras, de Miquel Ferrà, de Tomàs Garcés i d'altres notables traductors, amb els treballs d'investigació i de crítica dels Rubió i dels Pijoan i dels d'Alós i dels Martorell i dels Nicolau d'Olwer, amb l'amor dels poetes (diversos llibres d'inspiració italiana, publicats en poc temps) i dels glossadors i comentaristes i dels artistes de totes les arts que no han fet a París, sinó a Florència i a Roma el peregrinatge de la passió i de la glòria.

Per aquests mots de passió i de glòria que el Centenari del Dant ens permetia de sagellar amb una commemoració especial — (única a Ibèria; les traduccions noves de *La Divina Comèdia* per En Verdaguer i Callís, per l'Espona i pel Marquès de Balanzó, la primera delicadament publicada) — el renaixement català viu arborat de la mateixa flama que ha fet possible la Itàlia gran i que no es, encara que superficialment ho sembli, la Itàlia una.

Som a punt de no regatejar la comprensió amorosa que assegurí, per la correspondència d'afectes i d'intencions, la correspondència d'un mateix esdevenidor. I el que primer cal és que ens coneguem, alliberats de la obsessió llatina de la província francesa.

El llibre que, sota el títol *La cultura italiana*, ha publicat Giuseppe Prezzolini, ens informa, d'una manera ni massa tancanda ni massa vulgar, de l'esperit de la Itàlia d'avui situant-nos dins l'objectivitat (fictícia a la fi, però molt útil) d'un estranger que es proposés moure l'interès d'altres estrangers, ço és, de cara a l'esperança tant com de cara a la realitat.

Cap tema de turista que aprofita la diferència aventatjosa dels canvis. Els aspectes estudiats — (tradició, regionalisme i unitat, la cultura popular, situació econòmica dels escriptors, el desvetllament idealístic, la cultura religiosa, la cultura política, el periodisme, les revistes, els editors, la crítica, la lírica, el futurisme, la crisi i els remeis de l'escola secundària, els estudis universitaris, l'escola lliure, els estudis clàssics, el teatre, el cinematògraf, el dret, la història i l'economia política, els efectes de la guerra i d'altres) — abasten la necessària amplitud informadora entre la impressió directa i la reflexió docent.

Convindria que nosaltres disposéssim de material d'informació equivalent al llibre de Prezzolini. L'esment que d'ell hem volgut fer tenia aquest doble propòsit: Cridar l'amor dels nostres per la Itàlia mare i estimular la publicació d'un llibre que cridés l'amor per Catalunya, d'aquests germans d'Itàlia entre els quals i presidits per

Artur Farinelli, el més efusiu de tots, tenim excel·lents amics. I consti que no demanem un joc de falaguera. El llibre del Prezzolini és dur en més d'un indret; és, però, verídic. Així voldríem ésser coneguts nosaltres: amb veritat.

HENRI BERAUD

Ni ell mateix s'ha estalviat la sàtira. Es, doncs, tot un programa que ens digui: — Cal reaccionar contra l'esnobisme de l'enuig que caracteritza bona part de la literatura actual.

HENRY DE MONTHERLANT

Un sol mot que val un retrat:

Indiferent

I si per el passaport d'aquest autor, demanéssim més detalls, podríem posar: 28 anys. Home d'esports. Més que la volada lírica de Pindar, practica el gest immediat que consagra els herois damunt d'una pista. (Tot això dins l'ordre intel·lectual més estricte, naturalment).

HENRI GHEON

No ha volgut ésser un suïcida del pensament. Lliure de la fam de Déu que és l'absència de Déu característica del romanticisme, ha trobat l'esperit lúcid, intel·ligible, fort, convicte i sociable i l'equilibri jeràrquic de la pura raça francesa. I, naturalment, ha acceptat la sobirania de la intel·ligència limitada pel seu objecte i per les seves conviccions, no fent-se estrany d'explicar aquestes coses en un llibre titulat *Partis pris*.

GIOVANNI GENTILE

Mestre de minyons o mestre d'homes, el més important de la seva missió és ensenyar de pensar.

Aquesta és la sobirana virtut del Gentile. La Itàlia de demà el saludarà com el seu mestre.

TEMES DELS QUALS ES PARLA

Serà sempre bona pràctica d'higiene de l'esperit no entretenir-nos massa en l'examen. Imitem l'apòstol llampat, i, refets de la caiguda, reprenquem el camí obeint la recta veu que rebutja el ressò del comentari.

El nostre cas, el nostre mal, les nostres marades: Tot això són enraonies de veïnat. L'obra dels pobles, com l'obra de Déu té pressa. Què cal que féssim?

Acte immediat contra la indecissió discursiva. El món es migra de no llançar-s'hi. L'endemà de la guerra ha estat aquesta tragèdia dels homes que no saben què fer.

Inèpcia davant dels oficis locals; inèpcia davant de les realitats universals de l'acció. De per tot arreu s'enlairen les confessions estèrils dels homes als quals l'heroisme socialitzat feia oblidar drets i deures.

Les reaccions que podien semblar-nos més esperançadores no ens han ofert sinó els resultats d'un experiment d'analistes. Pobles de laboratori i capdavanters amb l'aire de controlar una veritat llibresca o d'arrodonir una lliçó de càtedra.

La nostra desillusió de catalans no és menys viva que la desillusió dels homes d'altres fronteres. Com a l'endemà de la guerra, podem també parlar de la nostra generació sacrificada. Cuitem, però, a no enterbolir amb masses doctrines crítiques els vint anys que comencen d'espigar. Una generació sacrificada pot no ésser una generació inútil si els qui vénen trepitgen una terra que no s'ha refusat a la cruent humilitat dels caiguts.

Caigut fou Sant Pau, el patronatge del qual invocàvem en començar. I ell mateix es valgué de la humiliació de la caiguda. Primer li servia per acarar-se amb una realitat més forta que tots els seus designis. Després li servia per a ésser útil a la mateixa realitat que l'havia vençut.

No cal que ens esporugueixi l'acarament amb les nostres realitats. Cal només que en trobem de seguida el servei i la utilitat. Així és com els humils de cor guanyen l'apostolat. Homes universals no per mimetisme o per diplomàcia universitària o per esperit aventurer, sinó per l'aplicació concreta a una feina immediata dins el marc domèstic de la quotidianitat.

Els Senats il·lustres i les Acadèmies de la ciutadania saberuda no comprenen res d'això.

I el do de llengües i el do de gents, veieu-lo: De banda a banda del món la caritat té el mateix gest i la vida hi fa el mateix posat.

No crec que Catalunya hagi perdut aquest gest i aquest posat. En tenen el sentit abstracte els poetes. En tenen el secret de la fidelitat anònima les gents d'instint. Manca potser només acordar els dos extrems, ço és, nostrar la burgesia a la qual no siguin aliens el gest de la caritat i la vida de cada dia.

La generació sacrificada és la que ha enlairat els mites de la cultura entre l'abstracció i la casolinitat sense establir-hi contacte. La que és compresa arreu on les idees abstractes tenen una vinculació tradicional, però a casa resta incompresa, perquè ens manca aquella tradició del pensament i del cor.

Idees i passions balderes que esperen llur profit. Tot just eren un estandart de ficció i ja la paròdia i la ralleria sense control moral en volen fer un espellif de carnestoltes perquè no hi tenim una burgesia interessada que en defensi el patrimoni. Veiem néixer i morir les obres de la grandesa, i encara que ens hi ferim les mans com uns ma-

nobres inhàbils, no les bastim de cara a la glòria perquè havíem oblidat els juraments.

Costa més de fer que de dir *ja som un poble*. Per la prova dels pobles hem après aquesta lliçó. No ens serviria de res, però, si no la completem amb aquesta altra: *Costa més de desfer que de fer un poble*.

Es desfan les carcasses adjectives de la ficció dels pobles, i al cor mateix de la desferra retrobem el sentit veritable del poble que crèiem desfet. Ja no som transcendentals; ja no som fotografiables; ja no presentem el nostre diorama internacional.

No ens en planyem gens. La llibertat de moviments ens retorna l'economia natural de la vida. Som a la vetlla del dia que els gestos essencials de la vida obscura i fidel de la gent d'instints trobaran sentit dins l'abstracció dels poetes. Llei d'universalitat una vegada més confirmada.

La generació d'En Prat de la Riba, d'En Torras i Bages i d'En Maragall podrà fer la bona obra de nodrir una burgesia. Ha estat necessari el sacrifici de la primera generació del nou cents, però entre els joves qui arriben i els morts qui esperaven companyia a l'ombra d'En Pons i Massaveu i de l'Emili Vilanova no hi haurà les tanques de cap fira de mostres i a l'ensem hi haurà una superació del que ens prometia l'Enric de Fuentes.

Els qui han patit aquesta guerra de la il·lusió i s'han salvat de la màxima fallida s'incorporen a l'estol dels homes que reprenen el gest de la caritat. Entre tots els testimonis que podríem presentar, ens plau més que els altres (perquè és el més amarat de l'humil esforç), el d'En Pompeu Crehuet, l'obra del qual ha resistit les temptacions de tots els mostruaris de genis i ha superat les dots crítiques de l'autor (que potser eren d'ell les més sobiranes), arribant al contacte amb el gest immediat de la gent de cada dia i a la fidelitat al seu objecte nou amb tan viva despersonalització que s'agosera davant d'un públic d'instint viciat, d'un teatre d'adulació, d'instints baixos, a reivindicar la humanitat de les coses senzilles, a desvetllar tan sols la consciència de tots perquè compreguem que això és la vida: la realitat dels objectes que s'emporten les nostres abstraccions i els transcendentalismes i els programes i els exàmens i els propòsits.

Arribarà dia que la normal valoració pugui ésser aquesta:

—Què val Catalunya?

—La vida d'aquest home, Un Tal, del barri de Sant Pere. El Crehuet qui endevina la grandesa d'aquestes valoracions n'insinua també la perpetuïtat amb el llenguatge que cal a la glòria del poble:

—Quin monument!—comenten els vius i els sentimentals i els ben arreglats, i els humoristes i els escèptics—davant la vida d'un Pare-pedaç.

Quin monument!

I potser també ¡quina concreció burgesa, de profit, d'estalvi i de comprensió sense dèria, d'un poble i de la política d'un poble!

Sense voler dir que ens calgui acontentar-nos d'això.

Calia la sinceritat de cercar les vies de la nostra naturalització mitjana. Si encara caminàvem pel desert (aquests mots sintetitzen la saviesa planera d'un amic nostre de bon seny), era prematur de fer sonar les trompetes com davant de Jericó. (Diagnòstic exacte el primer conte, i el que dona títol al recull "*A l'ombra de Santa Maria del Mar*", de l'Alexandre Plana).

No reneguem, però, del buf genial que pot fer sonar les més sonores trompetes. La part del geni, se'ns fa obiradora en aquest llibre de meravellosa prosa i de gratuïta intenció aparent que En Carles Riba acaba d'escriure per a divertiment dels infants. *Les aventures d'En Perot Marrasquí*, són també, a la seva manera, una revisió cordial de les possibilitats burgeses de la nostra vida catalana (defectes i virtuts garbellant-ne la unitat), deixant, però, un bell esvoranc obert al risc, a l'imprevist i a l'aventura sense el penediment de l'heroisme, que és la única manera de trobar l'altra mida natural dels homes: la retirada amb Déu que veu formosa la creació i s'hi complau.

EL BON CAMI

Assenyalem entre les característiques que F. W. Foerster atribueix a les joventuts alemanyes de la post-guerra el desig de *comprendre les realitats dels altres, ço és, de viure políticament*.

J. M. LÓPEZ-PICÓ

Hi ha estones

Hi ha estones que el pensament
és sol i ert com una timba
desesperada sota un vent
que mai no s'atura ni minva.

L'eternitat dels anys difunts
i els que han d'ésser comptats encara
travessen la buidor que brunz,
empentejant-se, amb una rara

fúria d'exèrcit comandat
pel pànic: així quan fa via
Déu sobre el món, l'home astorat
perd la rialla i fugiria.

Sols tinc una esma, que és llavors
que sóc i visc el que em pertoca;
que no em val ser gasiu d'esforç
i creure'm ferm sobre una roca

tranquilla, amb l'amor i la llar
i el meu jardinet: tot navega;
cada vaixell, és tot el mar
que li fa força i l'arrossega.

I quan una onada de dol
o de goig ens bat i ens inclina,
no és res el que és nostre sol;
dins la nostra fusta mesquina

ressonen homes i ciutats,
tot el temps sens fi que ens circumda:
cal fer rem, per no ser negats
dins la vida abstracta i profunda.

CARLES RIBA

L'home que no vol res més

Els dos vagabunds varen deixar la carretera i acamparen amb llurs atuells greixosos, a baix d'un petit marge que hi havia darrera la processó d'arbres. El brancatge feia una ombra humida de pou. Camps a través, el sol queia tímidament, amb una llum gris, filtrada pels núvols del cel. Eren els dies inicials de la primavera. Encara l'hivern alçava ventades d'ira que es resolien màgicament en un somriure plujós, francament primaverat.

Vora de la carretera, es jagueren els dos espejifats vianants. Reposaven i parlaven. Un d'ells fumava xuclant del broc d'una pipa original, que sorgia entre les barbes hirsutes i esgarriades. L'altre era més jove, cara-brut, ulls voltats d'un cercle vermellós, nas d'embriac, petitó, arrodonit tot ell, dintre uns parracs generosament folgats que queien en arrugues patinades i acartronades per la pols i l'aigua i el contacte amb les coses més miserables.

De llurs serrons exhaustes varen treure deixalles de plats pobres, engrunes de menjar, ossos a mig escurar i se'n omplien la boca i els assaborien amb una delectança estranya. Algunes paraules s'escapaven entre el tou del menjar i els llavis enllardats. Totes juntes aquelles paraules eren una conversa. Però hi havia molt d'espai entre elles i això les feia semblar incoherents.

L'un i l'altre feia poc temps que eren amics; així s'hauria endevinat de la manera com es tractaven. Havien fet camí alguns dies plegats i en acostar-se a la ciutat, caminant per la carretera, aquella tarda apacible de primavera, tots dos començaren d'explicar la seva història. L'un, el més jove, de cara d'embriac, feia poc temps que anava caminant per tots els camins que el destí li posava sota els peus. L'altre era ja un professional de la vagància. Moltes pluges li havien caigut damunt i molts dies de sol rialler li eixugaren les robes agrisades. Duia a sobre tota la seva riquesa, tot el què posseïa en el món. Si en algun reconet del pensament hi havia una casa tranquil·la, molt plena de llum, amb uns somriures maternals o d'esposa i d'infants, res no s'advertia. Potser també hi havia una tragèdia que enderrocà tota la seva vida. Però el rostre no deixava traslluir res. Semblava una careta de cartró, pàl·lida, peluda, incommovible. Els cabells blancs que cobrien el seu cap petitó, podien ésser els d'una perruca.

Llur color no donava la impressió d'ésser adquirit pels anys i les trifulgues, sinó una envellida producció de perruquer. Tot en ell feia desaparèixer els estímuls possibles per a una inclinació sentimental. Tot en ell rebutjava la cordialitat. No cercava l'emoció. No inspirava llàstima. Era una cosa bruta i rebregada que rodava pels camins i a penes si semblava posseir dintre seu un cor, fred com una màquina.

Per això, quan han estat asseguts, mig allargassats, ha començat d'explicar al jove, que era potser ell el primer company amb qui havia estat més temps.

Si n'havia trobat d'homes i de dones per aquests móns! Vells violents; dones amansides pel viure; joves forts, plens de vida, doblegats per la sort; homes sense voluntat; boigs; mendicants neuròtiques; miserables rodamons, mig lladres mig sentimentals; pillastres sense escrúpols; bailets abandonats des de la neixença; noies tísiques; tots ells amb els desigs més elementals de l'home, trencats en mil bocins, desfetes totes les il·lusions, oblida tota dignitat, posseint, només, per damunt de tot, un instint bestial de viure, de viure per viure. I amb tots ells havia menjat, partit la càrrega del serró, i la garva de palla, en les nevades de desembre, sota el cel blanc, de tant fred, i a vegades es despertaven l'endemà al matí mig abraçats, d'una manera barroera i violent, perquè s'havien anat acostant per escalfar-se l'un a l'altre.

I de tota aquella processó de misèria, cap lligam no l'hi havia quedat. Si es coneixien un dia, l'endemà es descompartien, escollien dos camins diferents i el deixaven. Ell es quedava sol, sense gaire pena. S'havia acostumat a anar pel món, només amb ell mateix, trobant companyia en les intimitats de la naturalesa que coneixia tan bé, que havia sorprès tantes vegades.

Parlava poc, tan poc, que a vegades, quan volia enraonar, li semblava que no li eixirien les paraules. Feia anys i anys que portava la mateixa vida. Havia passat temporades molt crues, molt dures, sense res per menjar, ni les deixalles dels que tenen alguna cosa seva. Llavors havia menjat l'herba verda dels camps, que li esmussava les dents, i li refrescava la boca com una besada de dona. Havia passat moltes temporades angunioses, de lluita, però era el començament, quan co-

mençava a donar les primeres passes en aquella vida. Llavors—a penes se'n recordava—havia sofert molt. Mai no havia tingut una vida bona i calma. Però tenia unes passions a les quals acontentava, uns desigs als quals servia. I anà venint dia darrera dia i cada vegada cridaven més les passions, i els desigs estiraven més violentment les cordes. Però ell, les havia dominades totes a vegades plorant, colpejant-se, fent-se mal, i gran dolor i sang, per ofegar les generals misèries humanes que s'erigien dominants damunt la seva pròpia misèria. I així havia arribat a l'estat d'ara. Sense cap amic, sense cap amor, sense cap llaç humà que l'unís a la vida.

—“Dels homes... res no en necessito... no els tinc ràbia... els he oblidat... parlo amb ells... com amb els ocells i els escarabatons i els gossos perduts...”

Feia molta estona que eren allà. La tarda s'havia endolcit de llum. Una claror rosa banyava totes les coses. Un airet fi, fi, amanyagava la cara amb unes fíblades suaus. El vell s'aixecà.

—“S'hi està prou bé aquí...”—li va fer el jove.

Llavors es miraren per primera vegada. Per primera vegada durant molt de temps, el vell va deixar que una mirada entrés dintre dels seus ulls. I ell també esguardà amablement aquell home, jove, silenciós, però amb el qual havia intimat a través del seu silenci.

—“Hem d'arribar abans de fer-se fosc a Barcelona...”

—“Teniu por de perdre-vos, anant de nit?...”

El vell somrigué de la pregunta. Un somriure, no. Era només una arruga que s'allargava a cada banda de la boca, com un parèntesi.

—“T'he dit les coses negres...”

I va continuar:

—“Però... no t'he dit les bones... que també en tinc!”

Digué això amb un accent de rancúnia en la veu. Ell també tenia coses bones, també *tenia coses* i *bones coses*! Ah! que s'havia cregut d'ell, aquell drapot de presidi! Podia no tenir cap relació amistosa, ni sentir en ell cap afecció humana. Però ell també posseïa, a la seva manera, una mena de felicitat.

—“Quan arribem a Barcelona...”—anava a aclarir.

—“Tant m'estimo... m'és igual dormir al camp que damunt d'un banc”—féu el jove.

L'ancià se'l mirà novament. Va sentir llavors que s'acostava altra vegada el moment, tan

sovint repetit, de l'abandó. Sentí que li dolia. Hauria volgut que aquell minyó hagués estat amb ell més de temps...

—“No vols venir a veure el tros meu?”

—“Ah, vaja, teniu un tros vostre?”

—“Meu, no. En dic meu perquè no sé de qui és. I hi dormo quan sóc a Barcelona. Hi he anat moltes vegades. Es un lloc arreerat. El sol hi toca així que surt...”

—“Anem-hi... anem-hi”—li contestà el jove, amb indiferència.

Tornaren a caminar, silenciosos. Quan arribaren a les primeres cases de la ciutat, el sol sortia per dessota els núvols de l'horitzó i enrogia a totes les parets i omplia de foc tot el cel. Era l'hora que sembla agermanar tots els cors dels homes, del món, l'hora que t'omple de dolcesa i de pietat, l'hora que et sent més humà. Els dos homes no es miraven el paisatge. Segur que ni tan sols pensaven. Caminaven i res més.

Passaren uns carrerons fets de barracotes desastroses i camps a través, arribarent, a mig Montjuic, a unes terres abandonades.

—“Es aquí...”—va dir, aturant-se, el vell.

Encara hi havia un xic de llum i es veïen les coses confusament.

—“Ah... ah!”—exclamà el vell amb una veu enternida que féu girar el jove a mirar-lo. “Mira... mira... el meu pomeret! el meu pomeret!” I deïa això amb els ulls plens de llàgrimes, plena la cara d'una expressió radiant, ple d'una alegria emocionada que donava tot de moviment a la seva cara abans rígida.

—“Ah... és que tu no saps que jo vaig plantar fa molts anys, aquest pomeret. I allà on vulgui que em trobi, penso en aquest lloc perquè hi ha aquest arbre que jo vaig plantar, l'única cosa que em deu l'existència. I aquest pomeret és aquí, molt lluny a vegades de mi i creix i m'espera. Creix sol, sense que ningú hi tingui compte; em penso que és per esperar-me”.

Quin doll de paraules havien sortit d'aquella boca eixuta de tant silenci! I encara tornava:

—“I mira, mira. Aquest any ha fruitat, mira, mira quins fruits més tendres, més frescos. Quina alegria, veure el meu pomeret fruitat! Si no he tingut cap amor a la vida, tinc almenys el meu pomeret. Tu em creïes quan et deïa que no tenia res al món, oi? Et pensaves que era com tots els vagabunds dels camins, que no tenen res o els reca tenir una família que odien i maleeixen. Jo, no. Jo tinc un amor en aquest pomeret. Quan ca-

mino pels caminals innumerables, pel pla o per la muntanya, i veig els arbres, corpulents, fornits, plens de fullatge i de fruits, o aquells arbrissos febles, joves, penso en el meu arbrissó i penso com deu ésser de gran... No m'entens? Et sembla estrany que estimi un arbre, una cosa, oi? Doncs mira... no sé com dir-t'ho, però és la única cosa meva, feta meva, que té arrels en la terra, que creixerà més, que donarà més fruita, i una ombra regalada damunt la terra que li dóna la vida. Ah!... no sé com explicar-t'ho... però jo voldria, encara que fos a l'altra banda de món, poder arribar a temps per morir a l'ombra d'aquest pomeret, al costat del seu tronc, dessota els seus braços plens de fulles i de fruites..."

El jove el sentia, indiferent, gairebé sense escoltar-lo, embolicant, amb molt de compte, un tabac recollit pels carrers, dintre un paper de fumar rebregat.

—“Durant el camí que hem fet plegats he comprès, pel teu silenci, que eras digne de conèixer el meu amor. Tots els homes necessiten una complicada munió de coses i d'afectes i d'enganys per a poder-se creure feliços... jo sóc tan feliç amb aquest arbrissó el qual ni tan sols viu en una terra que és meva!...”

Les muntanyes, collaret de Barcelona, s'havien tornat morades, blaves, negres... Ara el retallat de les muntanyes es confonia amb el cel. Un espurneig sorgia sobtadament dels grups de cases de la ciutat. El dia encara arrossegava la seva immensa capa negra pel cel, ara asserenat. I els falziots el travessaven amb llur volar. I pel forat de cada esquinq hi sortia una estrella.

MILLÀS-RAURELL

Críteris

a

Columna salomònica: No m'interessen el bé o el mal; m'interessen el bé i el mal.

b

L'amic enviava el séu retrat a l'amiga. I ella li escrivia, lloadora: — Has quedat molt bé! I ell li responia, ben educat:—El quedar bé no costa res!

c

L'accent que brinca i que borna damunt les síl·labes del vers és el rei del salt-mortal del circ de la poesia.

d

Hi ha èpoques, en la vida del món, que podrien prendre com a símbol una mà closa, i altres a les quals escauria com a divisa una mà oberta. Ara vivim una d'aquelles.

e

Crítica infusa: Després d'oír, en la sala de concerts, la Heroica, de Beethoven, un obrer que seia al meu costat va exclamar, vehement:—Jo hi he vist uns abims de passió i de tragèdia! Vuit dies més tard vaig tenir ocasió de comprovar personalment que aquell bon home no sabia què era un abim, ni què era una passió, ni què era una tragèdia.

f

Cada vegada que dintre del meu cervell esclata una idea com una rosa, totes les gotes de sang del meu cos donen mitja volta i sonen com campanes, per fer la gala, gentils, a la nadalona...

g

La història de l'art, com la dels homes, com la dels pobles, comença cada matí, tant si plou com si fa sol.

h

El noranta per cent dels professionals i dels aficionats que demanen bons llibres, bones revistes, bons diaris, s'interessen més per la presentació que pel contingut.

i

L'escultura és a la figura humana allò que l'amor platònic és a l'amor carnal.

j

Naturalesa: El poeta cordial arrencà un arbre, va esbrancar-lo, i va fer-se'n un bastó de caminant.

El poeta cerebral prengué el bastó de caminant, va estellar-lo, i el convertí en una batuta de mestre d'orquestra.

k

Certs crítics sembla que s'afanyin a descobrir fantasmes, al punt de mig-dia, i certs comentaristes sembla que s'obstinin a mirar l'hora dels rellotges de sol al punt de mitja-nit.

l

B. L. M. darrera moda a Catalunya: "El senyor Tal i Tal, poeta amargat, prosista descebut, crític desenganyat, polític retirat, té l'honor... etc."

m

Escoltant Erik Satie: Tots aquests artistes que s'anomenen, ells mateixos, ultra-moderns, em fan l'efecte, no sé ben bé per què d'una estranya barreja d'homes d'affers sense el sentit de la concretesa i d'homes d'idees sense el sentit de la abstracció.

n

Caïn, sota l'horror de la mort d'Abel, se'n anà per les rutes del món. I la gent, en veure-li el front deia, escupint-lo:—Aquest és Caïn, el fraticida! Però Caïn trobà un company oficiós, que l'aconso-lava i el gomboldava. I quan la gent deia:—Aquest és Caïn!—el company responia:—Aquest és el germà d'Abel! I pel bon nom d'Abel, la gent perdonava Caïn. Això, que sembla una paràbola a mig-fer, és, ni més ni menys, això altre: La invenció de la Diplomàcia.

o

Quan un jove escriptor publica la seva primera obra, creu que el nostre planeta ha de fer, d'un moment a l'altre, un sobressalt admiratiu i desviar-se de la seva òrbita. Per quina raó?

p

Què hauria respost Virgili, quan componia les Geòrgiques, si haguéssim pogut preguntar-li, respectuosament, què en pensava, ell, del sentit de la terra i del sentit del paísatge?

q

Els pintors impressionistes s'assemblaven a certs anuncis de reconstituents: La natura al matí, al migdia, a la tarda; el malalt tres mesos, sis mesos, vuit mesos, després de prendre-ho. I aquella pintura va guarir molts malalts. Però la pintura post-impressionista fa l'efecte de que aquells malalts van voler guarir-se immunitzant-se per saturació, a fi i efecte d'inocular-se impunement els microbis d'altres malalties més terribles que les antigues.

r

Poetes, cregueu en Déu! Penseu que és tot un cas d'humanitat el creure en la divinitat!

s

L'amor és un globus de seda que s'enfila, s'enfila, s'enfila, i quan toca el setè cel es converteix en un para-caigudes de paper fi que davalla, davalla, davalla, i un cop de vent l'esquinça...

t

Quan hom es troba fadigat de córrer per totes les literatures i torna als clàssics grecs i llatins, és com un vianant que després de debatre's amb el vent i la pluja i el fang entra a casa seva i es deixa caure, per reposar, damunt d'un llit de cedre amb cortines i flassades, de domàs i d'armini, i amb coixins de plomes, guarnits de randes.

u

Fem edificis i ens oblidem de dibuixar-ne, abans, els plànols. Comencem les cases per la teulada, sense recordar-nos, abans, de construir-ne els fonaments. Posem els mobles dintre les cambres, sense preocupar-nos de decorar-les. Guanyem diners i ens trobem sense moneder on posar-los. Comprem el moneder, i, és clar, ja havem pagat per ell els diners que volíem ficar-hi. Desfem amb els peus allò que fèiem amb el cap. Per això ens brilla tant la pell, als catalans.

v

Un jovencell va enamorar-se d'una donzella. Va seguir-la i acompanyar-la, de lluny, durant cinc anys, sense dir-li mai res. Un bon o mal dia, va adonar-se de que la noia, casada, passejava amb el marit. I el jovencell va pensar:—Aquesta dona havia estat meva, abans! Aquest home s'ha casat amb una vídua! I tenia raó, jo crec.

x

Comprenc que un poeta, als vint anys, escrigui cançons i balades. No comprenc que un poeta, als vuitanta anys, pugui llegir i acceptar com a filles seves les cançons i balades escrites a vint anys, sense sentir com se li arbora damunt de cada galta l'estrelleta rosa i blanca del rubor...

y

La mà dreta és per construir. La mà esquerra és per destruir. Tota obra en construcció és acceptable. Tota obra finida cal que sia, de mica en mica, destruïda. Per haver treballat amb una sola mà, destruïnt o construint, l'art de molts pobles, el nostre entre ells, perd eficàcia.

Cal que els presents treballin, conjuntament, amb la mà dreta i l'esquerra, si volen que els venidors beneixin la tasca llur, com el bisbe magnífic del vers de la nostra cançó popular, amb la mà dreta i l'esquerra!

z

Certs poetes sembla que renovin incansablement la forma i el fons de la poesia, i, si bé ho mirem, no fan més que assimilar a la catalana (i donar-nos l'assimilació) allò que els és un nodriment cuinat a l'estrangera. Per l'ordre dels seus poemes seguim l'ordre de les seves lectures. No són els confeccionadors i els perfeccionadors de la poesia. Llegiu la seva obra: tots els colors, totes les mides, totes les qualitats, tots els preus; són els comissionistes-representants de la poesia!

y

Hi ha hores d'alguns dies en les quals jo sento com la meva sang fa un bull, i es torna àcida, i augmenta de graus com un vi, i el cor em puja al cervell, i els pensaments s'inflen i vessen com una bromera escampadissa entre les reixes de la cava de les teories, que es neguen a contenir-los.

x

Conec poeteses que, per les idees, semblen Minerves sense casc. Jo prefereixo aquelles que, per les imatges, semblen Junos sense diadema.

v

El periodista professional, assegut davant la taula de la redacció, invoca l'article de fons, quotidià. Però l'article no surt! Nervios, s'aixeca, s'enfonsa el barret, i se'n va a la barberia, a fer-se tallar els cabells. Després del servei, el fadrí barber li diu:—Farem una fricció? Violeta, clavell, quina, rosa, berbena? I el periodista professional, nervios, encara a la percaça de l'article que no vol eixir, li respon distret:—Un rajolí de tinta Stephens!

u

Moltes nits de la meva vida són més curulles de riqueses i de clarors i de perfums que tot l'Orient plegat. En les esclertes dels murs de la tenebra he descobert flores i faunes ignoradores de la mirada dels humans que veuen el sol. Les imatges que més m'estimo han crescut al volt del meu cervell mentre jo dormia. I en fer-se clar no he tingut de fer més que collir-les, molles encara de la rosada de l'esperit, com qui fa un pom de violes...

t

—Em plauen les vostres teories, però tenen un defecte capital. — Quin és? — Que no són exposades en forma científica!—Senyor meu, jo sóc un poeta; per això exposo les meves teories en forma poètica; si jo fós un científic, us asseguro que les formularia en forma científica; us ho asseguro, senyor meu, us ho asseguro...!

s

Veiem sovint artistes que comencen la seva obra revolucionària amb un braó irrefrenable, pe-

rò de sobte fan mitja volta, callen, i s'allunyen. Què ha passat? Algun canvi en l'ordre de les seves idees, alguna rectificació ètica fonamental, algun escrúpol estètic infranquejable?—No; simplement: la por de desplaure a l'oncle rentista, al veí sensat, als papàs de la muller... Pobres revolucionaris!

r

No ens ha de fer mai por l'atac a fons contra l'obra i la persona dels nostres primitius. Tot allò que hi ha en ells d'or pur, d'obra de frare, sortirà illès de les nostres escomeses i dels cops de pirrossa lliures. En canvi, tot allò que és guix i és obra falsa caurà a bocins. I per la virtut de la nostra iconoclàstia, l'obra i la persona d'aquells artistes traspassats, que avui ja no ens semblen ben bé nostres, llampegarà amb una nova llum, ben pròpia i ben viva, i amb una beutat, que, per nosaltres i els venidors, serà joia per sempre, com deia Keats.

q

M'ha cridat l'atenció el fet que molts d'aquests homes que es consideren encarregats, no sabem perquè ni per qui, de vetllar i donar corda al rellotge de les idees avançades, siguin uns bons senyors de sa casa que viuen amb el rellotge de les idees marcant tres quarts de quinze...

p

Ribotegeu-me sense mai parar, Déu meu! Poliume incessantment amb l'eina quàdruple de la tristesa i l'angoixa, de la pobresa i el sofriment! Per dur i fort i tenaç que sigui el vostre riboteig, mai la fusta de la meva ànima serà tan fina i tan minsa i tan neta de grops com vós exigiu i jo desitjo!

o

Jo no demano pels meus poemes la llarga clausura que predicava l'oncle Horaci. Jo sols voldria la correcció i el perfeccionament constants després d'escrits, després d'impresos, després de publicats, després de criticats, després d'oblidats...

n

L'insult més sagnant amb que pot flagellar-se la cara d'un artista és el d'aplicar-li l'adjectiu "modest" com una virtut qualificativa de la seva obra.

m

Un llibre de poemes deu contenir pocs poemes; un poema, pocs versos; un vers, poques paraules... i ben dites, com diu el nostre poble.

l

Els meus patrons no literaris, en art, són actualment Beethoven i Miquel Angel. Quan l'ombra gegantina d'aquests homes se'm torna massa

negra i profunda, m'arracero, per eixamorar-me, vora la llum sedativa de Debussy i Renoir. Em sembla que, anys a venir, els meus patrons definitius seran Bach i Rafael. Avui l'obra llur m'entristeix i em punxa els nervis, perquè no sóc prou pur encara per entendre-la. Faré tot el que pugui per creure'm digne d'ells com més aviat millor.

k

L'obra dels grans novel·listes russos és una disbauxa formidable de voluntat de comprensió i de penetració i de recreació de la cosa humana; però a mi no m'agraden les disbauxes, siguin de la mena que siguin..

j

La manca d'estil també és un estil; sí; i la gran cura que posen molts escriptors a no fer treballar gaire el cervell i el cor i els nervis, també és tot un treball, evidentment.

i

Aquests literats que blasmen certa poesia per excessivament llibresca, i que quan escriuen es volten de llibres oberts i tancats, crosses pel llur esperit coix, em recorden aquell infant que, quan el treien a passeig el diumenge a la tarda, demanava a la mare i a les germanes i a les tietes que li posessin els guants. I alçant els braços i eixamplant els dits ben oberts, escridassava:—Correu, cuiteu! Poseu-me els mitjons de les mans...!

h

Em deia l'amic estranger:—Cal que la vostra Catalunya sigui una cosa ben viva i ben forta perquè l'estimeu amb tanta de passió! I jo li feia de resposta:—Si no fós així, creieu vós que Catalunya podria resistir sense decaure el pes del feix de les definicions que els catalanistes hi han amuntegat, de mica en mica, entre cap i coll?

g

Els enamorats festegen. Per cada petó que es fan, s'encén una estrella al cel. Per cada renyina d'abril, un estel s'apaga. Aquest és el motiu de que unes nits el cel tingui més estrelles que unes altres. Les nits que està núvol, renyina completa. Cadascú pel seu costat. Però demà hi tornaran, si Déu vol! I eixiran les estrelles, altra volta...

f

Alguns artistes joves prenen un to tan agressiu i punxadís, que al donar-vos les seves obres sembla que diguin: — Aparteu les criatures! Es clar, la gent se'n riu. Però la cosa picant i terrible és que quan alguns d'aquests artistes joves es fan vells i moren, hom veu i comprèn que, efectivament, abans com després, calia i cal que, del davant de les seves obres, apartem les criatures.

e

Una vegada un músic volia escriure un temps de simfonia que fos l'apoteosi, l'essència, la clau de la dansa, i per aconseguir-ho va posar-se a estudiar les danses de totes les edats. Quan va arribar a Adam i Eva va adonar-se de que la essència de la dansa és el simple pas humà. I va escriure una partitura segons la qual, durant quinze minuts seguits, sonava en un ritme monòton i lent, mesurat i acompassat, un joc de timbales.

d

La nostra poesia no serà el què ha d'ésser fins el dia en que cada poeta català, quan escolti parlar d'una escola de poesia catalana, pugui dir gallardament: — L'Escola, sóc jo! — i demostrar-ho de seguida.

c

Una obra és una solució. Si ens doneu la solució sense plantejar-nos el vostre problema personal, que voleu que en fem, poetes, de la vostra obra? Cal l'assaig i el comentari i la teorització al costat de l'obra, fent-li contrapès. Volem saber quins són

els que escriuen per orgull i quins els que escriuen per vanitat. Volem que quan un poeta doni a llum una obra, tots els col·legues li facin un comentari viu de benvinguda, defensant-lo o atacant-lo. La nostra literatura, avui, sembla un convent de monjes de clausura. Quan un desconegut entra a la casa, trepitjant una mica fort, totes es tiren el vel a la cara. I si alguna no hi és a temps, abaixa els ulls i entra a la cella, sense dir ni mitja paraula; sobretot això: sense dir ni mitja paraula!

b

Les estrofes són les mans del poema i els versos els dits de l'estrofa i les rimes les unghes dels dits. A Catalunya tenim molts poetes que es passen la vida fent la manicura a les unghes dels dits de les mans dels seus poemes, sense adornar-se de que caldria, d'antuvi, rentar-los ben bé les mans.

a

Menys paraules i més obres? Les meves paraules: heu's aquí les meves obres!

A. ESCLASANS

Poesia anglesa contemporània

(De *James Joyce*).

[A LA FINESTRA, ABOCADA]

A la finestra, abocada,
cabell d'or,
us sentia com cantàveu
cant joiós.

El llibre, prest, tancava;
prou llegir!
contemplo el foc com dansa
i resto així.

He abandonat el llibre
i el silló,
perquè el cant vostre oïa,
en la foscor.

Cantant i cantant sempre
cant joiós,
a la finestra abocada,
cabell d'or.

ESTIMADA MEVA, ESCOLTA

Estimada meva, escolta
la història del teu amant.
No saps? Es desesperava
perquè els amics l'han deixat.

Llavors, tard, prou s'adonava
que els amics poden sê ingrats.
I es tornaven cendres fredes
llurs paraules aviat.

Però una dintre d'ell
ben dolçament hi vivia
i suaument l'ha portat
vers els camins de l'amada.

La seva mà amanyagava
le teu pit terç i rodó,
i així el que es desesperava,
frueix ara en l'abandó.

EN AQUESTA HORA...

En aquest'hora, repòs de les coses,
oh, amorós vigilant celestial,
sents el vent fi de la nit i els laments
de les arpes que canten l'amor, perquè s'obrin
les pàl·lides portes de l'alba?

Quan tota cosa reposa, tu sol
et desvetlles i escoltes el so de les arpes
cantant a l'amor davant d'ell en sa ruta,
i el vent de la nit com un eco respon
fins que la nit ha fugit?

Invoqueu l'amor, arpes invisibles,
l'amor que té el camí en el cel fulgurant
ara que ve i fuig tota pàl·lida llum, ..
i creix una dolça música dalt del cel, entre l'aire
i abaix, en la calma dorment de la terra.

FUNERAL PER TOTS ELS MORTS

(De *D. H. Lawrence*).

Pel caminal vorejat de xipresos,
de viva escarlata el mantell de tots ells,
i els roquets fets de lli, passen els xantres
i els sacerdots—negre i or—, i els vilatans.

I cobrint el caminal del cementiri
s'apiloten les testes obscures dels homes, tots muts,
i els rostres foscos de les dones del poble, àvids
guaiten el gonfanó de la mort i el misteri.

I al peu d'una fosa, hi ha un pare a peu dret,
amb el cap acotat, i les mans, amb oblid, enllaçades;
i al peu d'una fosa una dona doblega els genolls,
té pàl·lid el rostre i cap cosa no sent, ni s'adona

del pas dels xantres, que van avançant
pel caminal vorejat de xipresos,
entre el silenci de molts de pagesos
i les flames dels ciris a l'entorn dels roquets.

M. - R. trad.

La Societat de teixidors de Catalunya ⁽¹⁾

La reiteració el gener de 1843, després de les bombes d'Espartero de l'ordre de disoldre la Societat de teixidors, vol dir, palesament, que la primera dissolució de 1841, no havia estat obeïda.

En tot cas, Joan Muns reclamava a 7 de gener de 1842 contra l'ordre de la Regència. El document que signava junt amb ell, com tants altres de l'Associació de Teixidors, Boldú, es remeté a l'Ajuntament per a que li donés curs, per instància de la data ja esmentada (7 gener 1842) signada per Muns, Josep Sugranyes i Pere Vicheto. Protesten, en ambdues ocasions, del caràcter mutu de l'associació i fan exposició del nombre d'individus que han alimentat o socorregut en altra manera.

L'Ajuntament enfortí la petició acompanyant-la d'un informe redactat pel Secretari, del qual hi ha en els expedients dues versions, millor dit, una minuta i un text definitiu més arrodonit. Aquest informe fou aprovat en consistori de 17 de gener de 1842 i en ell s'esmenta com argument a favor dels operaris, un text del Reglament de llur Societat, que diu: "*Los socios deberán tener presente que la sociedad no depende de partido alguno político; que deben ser obedientes a la ley y tener el debido respeto a las autoridades legítimamente constituidas, pues el objeto de la Asociación no ha sido otro que el trabajador, con el sudor de su rostro, pueda proporcionar el necesario sustento a su familia, del que ha carecido hasta ahora no obstante sus esfuerzos y trabajos. Todo el que contravenga esta disposición será expelido para siempre de esta Sociedad.*"

Fos que l'informe favorable de l'Ajuntament els convencés o que altra feina tenien a Madrid, les autoritats centrals autoritzen l'associació. El Governador n'assabenta els peticionaris Joan Muns i Simó Boldú, en un ofici de 15 d'abril de 1842, del qual extreiem els fragments següents:

"S. A. (el Regent Espartero) *que desea se proporcionen a las diferentes clases de la Sociedad los medios de fomentar su bienestar y que se proteja el espíritu de asociación entre ellas por las ventajas inconmensurables que produce y de que la experiencia nos proporciona cada día notables ejemplos, siempre que su objeto no sea otro que el filantrópico que debe exclusivamente formar el*

alma de esta clase de asociaciones, que para constituir las no se apele a la coacción y a la violencia, sino que se deje a la libre voluntad de sus conciudadanos y al convencimiento de los bienes que su inscripción en ellas pueda producirles, y que a su sombra no se quieran imponer a otras clases condiciones onerosas forzándolas a reconocer obligaciones que no pactaron o a prestar otras a que las fuerce el temor..." per totes aquestes raons és autoritzada l'Associació, prèvia confecció d'un Reglament on es compleixin els següents requisits: Que l'Associació sigui lliure; que la gestió dels cabals socials sigui pública i amb responsabilitat; que la Societat no persegueixi fins polítics; que anunciï prèviament les seves reunions a l'autoritat i, finalment, que sigui exclusivament local.

Basta llegir aquestes condicions per a veure com les coses són gairebé eternes; els patrons de fa 80 anys demanaven als sindicats si fa o no fa el que avui els demanarien i, llavors com avui, s'exclamaven de que aquest ideal tan senzill i corrent no era gens fàcil d'assolir.

En la resposta dels obrers sí que trobem un to inacostumat a les nostres oïdes.

La tal resposta la constitueixen una mena de proclama en la qual Joan Muns anuncià als seus l'èxit assolit i els invitava a estar-ne joiosos:

"*Gocémonos de una manera digna de honrados aunque pobres, y de buenos ciudadanos... Hagámosles ver que mienten esos que nos titulan enemigos de los utensilios que deben conducirnos a aquel fin (igualar la producción catalana amb l'estrangera) en el actual estado de conocimientos mecánicos. Tratemos de merecer la confianza de los fabricantes y tengámosla en ellos porque son comunes nuestros intereses: les somos necesarios, en verdad, pero su ruina fuera también la nuestra.*"

"*Aspirad a que sin coacción ni violencia y en todas las circunstancias propicias o adversas de nuestra industria se establezca el natural equilibrio entre el salario de los obreros y las ganancias de los fabricantes, y a favorecernos mutuamente en los casos de escasez y penuria.*"

Aquesta proclama, de la qual n'hi ha un exemplar imprès, anà precedida d'un ofici de gràcies a l'Ajuntament, data 18 d'abril de 1841.

A partir d'aquest moment l'expedient que estic extractant té una solució de continuïtat. Foli contra foli de l'ofici de gràcies de 1841, el document que segueix és un exemplar del Butlletí Oficial de

(1) Del llibre, en premsa, *Assaig sobre el moviment social a Catalunya en el segle XIX*. (Volum 57 de la publicació de LA REVISTA.

la província del dia 25 d'agost de l'any següent (1842), que diu: "*El Excmo. Ministro de la Gobernación de la Península, con fecha 10 del actual, me dice lo siguiente: El Regente del Reino se ha enterado por comunicación de V. S., fecha 6 del corriente, de las medidas adoptadas por el Ayuntamiento y Diputación provincial para atender al socorro y ocupación de las clases menesterosas, especialmente a los tejedores, proporcionándoles siete mil duros para la compra de telares, S. A. no duda que en el presente caso, como en los demás que puedan presentarse de esta naturaleza excitará V. S. el celo de esas Corporaciones por cuantas medidas estén al alcance de su autoridad para proporcionar trabajo y subsistencia a dichas clases menesterosas, frustrando así las tentativas de los enemigos de la paz y del reposo público.*

"*Lo que he dispuesto se publique en los periódicos de esta capital para los efectos que son consiguientes.—Barcelona, 21 agosto 1842.—Juan Gutiérrez.*"

La història d'aquest préstec la dona un altre expedient de l'arxiu municipal, el número 1027 A. de la secció segona i any 1842. A 11 de juny de 1842, Joan Muns, l'infatigable director i deu companys més, entre els quals algun nom que ja hem trobat repetidament com ara Josep Sugranyes, Pere Vicheto i Simó Boldú, exposen la greu crisi que determinarà segurament el Municipi a fer obres públiques com almoïna als desvagats. "*En este caso—prosegueix la instància—si dicho trabajo fuese tal que V. E. lo considerase útil y ventajoso a la población, nada tenemos que exponer más que aceptarlo gustosos y mostrarnos agradecidos, pero no siempre tales obras son productivas ni con ellas se logra otra cosa que consumir inmensos capitales sin fruto alguno. En este caso los exponentes suplicarían a V. E. que acordase hacerles algún adelanto o préstamo reintegrable a fin de plantificar una nueva fábrica que corriese por cuenta de la sociedad en la cual hallarían trabajo los asociados que no lo tuviesen en los establecimientos particulares. Siete u ocho mil duros bastarían para este objeto, lográndose de esta manera dejar intactos los fondos municipales y socorrida una necesidad urgente y perentoria a la cual de todas maneras toca V. E. remediar.*

"*Y por tanto*

"*a V. E. suplican, etc.*"

No deixa d'ésser sorprenent, donades les nostres idees sobre les crisis de sobreproducció i els braços en vaga forçosa que duen aparellades, veure com els teixidors tractaven de palliar-les plantant una nova fàbrica. L'Ajuntament mateix se'n devia esverar, però en plena bullida lliberalíssima no es va atrevir a aturar-se per tan poca cosa, i a 27 de juliol es nomena una Comissió per a que s'entengui amb una altra de la Diputació i, juntes, donguin resposta a la demanda dels teixidors. La

Diputació no manifestà, tampoc, gran entusiasme i àdhuc rebutjà una primera invitació, però a la fi, a 4 d'agost de 1842, acceptà el què se li demanava i la Junta mixta fou constituïda.

L'Ajuntament proposa que la Diputació avenci els 7.000 duros i que mensualment se li paguin dels productes de certs arbitris que havien d'aplicar-se a extingir descoberts de la suprimida Taula de Comuns dipòsits. Aquests arbitris havien de re-dituar uns 40.000 rals al mes i amb 20.000 es podia atendre l'objecte esmentat. Amb data 8 d'agost la Diputació accepta la proposta.

Els obrers havien de reintegrar el préstec en lots de 1.000 duros a comptar de l'any següent al de la instal·lació. L'escriptura fou atorgada el 12 d'agost davant el Notari Josep Rodelles i Ferrús, signant-la en nom dels teixidors, Muns, Sugranyes i Vicheto.

Suposo que és a aquest préstec o auxili del Municipi que es refereix en Graell quan diu amb exageració manifesta: "*Los obreros habían llegado a tal grado de delirio, que se ensayaron aquí los talleres municipales ocho años antes que los talleres nacionales del socialismo francés en 1848.*"

No hi ha termes humans de sostenir que el bon home de Joan Muns, en plantar la seva fàbrica cooperativa amb el préstec de l'Ajuntament, pensés en dret al treball i en *ateliers* nacionals. No hi havia a Barcelona una tradició de pensament socialista com a França, un Saint-Simon amb els seus divulgadors, un Bazard, un Enfantin, un O. Rodríguez, ni llargs anys de propaganda política i organitzatòria, com Louis Blanc, des de 1839 fins a la revolució de febrer la féu ininterrompudament. Res pot pensar-se més llunyà que el principi de l'assistència pel treball, proclamat en els decrets de 25-27 febrer de 1848 creant els tallers nacionals, que el préstec a la Societat de Teixidors, i a qui se'n vulgui convèncer recomanaríem la lectura de l'expedient número 1262 de l'any 1843, Secció quarta, del nostre Arxiu municipal. L'Associació de Teixidors ja ha ressuscitat a 17 de maig de la temporal desaparició que li imposà el general Seoane, i el 17 de maig invita en un ofici, el membret del qual diu orgullosament "*Compañía fabril de tejedores de algodón de Barcelona*", l'Ajuntament, a les festes del tercer aniversari a la hora i forma que marca l'adjunt programa. Vegi's la literatura del tal programa, i que s'atreveixi algú a dir que els homes que això escrivien tenien res de comú amb els projectes de Louis Blanc:

"*Compañeros:*

"*Está cerca el día destinado a celebrar el tercer aniversario de nuestra instalación; esta fiesta nos recuerda con placer aquel momento en que nos agrupamos alrededor del estandarte de la humanidad que enarbolaron algunos de nuestros her-*

manos, a cuya sombra benéfica hemos marchado unidos engrosándose cada día más y más nuestras filas y robusteciéndose de este modo los lazos que nos unen. Nuestros adversarios, para relajarlos, han puesto en juego cuantas intrigas miserables pérfidos amaños les pudo inspirar el genio del mal, pero todo ha contribuido a hacer resaltar muchísimo más nuestra conducta; nuestra constancia ha vencido los obstáculos que se opusieron a nuestra marcha y la pureza de nuestros corazones ha puesto más de relieve la codicia de los que durante siglos han monopolizado la sangre y el sudor del pobre proletario.

"En los tres años de existencia que cuenta de existencia nuestra fraternidad, graves y trascendentales sucesos políticos se han repetido, que pueden haber sido otras tantas pruebas para desvanecer el temor que había concebido el Gobierno acia (sic) nosotros; se habrá convencido ya que nuestro objeto fué, al reunirnos, puramente filantrópico y no político, como siniestramente se pretendió hacerle conocer. Felicitémonos empero, camaradas, de tener al frente una municipalidad digna protectora de nuestra clase que nos prestará el apoyo que necesitamos para afirmar y concluir el edificio de nuestra regeneración.

"Hermanos: Corramos al pie de los talleres a dar gracias al Eterno por la protección que nos ha dispensado estos tres años; postrados ante el ara roguemos al Todopoderoso que no aparte sus miradas de los infelices proletarios, de esa parte de la sociedad desvalida y abandonada de los hombres; nuestras plegarias resonarán en la mansión celestial y el Dios de la misericordia velará por nuestra felicidad; en El ponemos nuestra esperanza. Regocijémonos en la festividad de tan solem-

ne día: cordialmente estrechamos nuestra unión, invitamos a todos los de nuestra clase a que participen de nuestro regocijo presentémonos con la decencia y mesura que tenemos acostumbrada a fin de avergonzar a los que tan mal quieren clasificarnos. Con esta conducta nos atraeremos el aprecio de todos los hombres honrados despejando el camino que nos ha de conducir a la verdadera felicidad.

"La Comisión encargada de la fiesta ha acordado el siguiente programa:"

El programa que segueix és saborós i de gran color tradicional: a dos quarts de sis del matí s'havien de reunir els grups; al Padró uns, altres a la Plaça de Sant Pere o a l'extrem del carrer del Comte de l'Assalt. A les sis, tots al Pla de la Boqueria amb banderes i musiques. D'allí, per les Rambles, Portaferrissa, Boters, Plaça Nova, Tapineria, Plaça de l'Angel i Argenteria, havien d'anar a l'església de Santa Maria, on es celebrava l'ofici amb Te-Deum i sermó pel Rvd. Antoni Vilà. L'assistència de dones i la col·locació segons qualitat personal i professional dins l'església, estan regulades amb tanta minúcia com en una funció cortesana. Igualment la sortida i la desfilada. A la tarda s'havia d'anar en comitiva a la Font d'En Xiro, on es farien danzas campestres y otras diversiones. La Comissió recomana que s'hi vagi con el aseo posible y sin bastones. Amb això i una rifa de teles fabricades a la casa i amb passar un duro a cada associat malalt, s'arrodoneix el programa, que no té res de terrible i pel qual tindran sospirs d'enyorança els patrons més enemics de l'associació obrera.

MANUEL REVENTÓS

E L S L L I B R E S

A la vora del camí, poemes de Josep Munteis, (Olot).

Un camí de poeta s'inicia, encara despullat de la retòrica interna que dóna forma a l'expressió lírica. Josep Munteis ens dóna en aquest llibre, esquemàticament, les sensacions naturals que l'han colpit, la matèria prima de l'obra poètica, sense les últimes transformacions perfeccionadores de l'artista; és a dir, les notes o apunts dels quals el motiu líric s'ha de nodrir: un moment de la gestació poètica.

Però aquesta poesia impressionista, nua i descarnada, constatació fidel, sense comentari d'artífex, de les visions del poeta, és tan viva i nítida, que, malgrat resultar incompleta, té en sa sobrietat intensa una força de calor i una realitat d'evocació que acrediten un temperament.

És, diríem—com a millor ponderació—l'encís somrient i sensual del paisatge, cenyit de verd "profund i clar" projectat en el reflex despert i sobreatent de l'esperit, amb la brillor transparent que li encomana la rosada.

"Teatre: Vol. II, de Miquel Saperas."

Es interessant el cas d'un poeta que cristallitza ses concepcions en el teatre i que aquelles d'elles que per son caràcter líric haurien de prestar-se a resultar més reeixides, siguin les que presenten una desharmonia més vident, excel·lent, en canvi, en l'expressió dramàtica. Veu's aquí el cas d'En Saperas.

Maria dels Angels és un moment teatral—sentimentalment potser una mica arbitrari,—però feliç com a troballa psicològica intensa, i encertada síntesi de la complexitat d'un cas passional simplificada. La retrobança i l'heroic renunciament que son fons d'aquesta obra, tenen una força que és evidentment un disseny per a l'autor.

Drinna la mora, en canvi, malgrat la prèvia identificació de drama líric, és—així i tot—una flama incoherent que guspireja a voltes detalls poètics, extra-dramàtics, d'indubtable bellesa, però que no té un aguant harmònic ni madur.

Tres instants d'emoció dialogats clouen el llibre; i en ells la realitat s'ajusta artísticament a la expressió, podent dir que allà on aquella és més pura i sincera és on l'adaptació sen-

timental queda també més càlidament emotiva.

La tasca solitària d'En Saperas, que aporta a la publicitat, sense cridòria, la seva producció, per bé que això la faci ressentir un xic de la manca de maduresa reflexiva d'una obra curosament controlada, serva per damunt de tot la noble fervor del fruit llevat amb desinteressada fe o amb pura cobejança estètica.

L'ermità Maurici, Novella de J. Roig i Raventós.—Editorial Catalana.

En la bellesa rica, sonora i colorida de la prosa d'En Roig Raventós hi és reflectida la polifònica harmonia de les ones i llurs tons escaients, i és un teixit flonjo i cantador d'observacions, copsades per un temperament de poeta, que l'autor situa com a fons de la narració, estructurada certament de faisó poemàtica.

L'escriptor s'abandona precisament a les descripcions i invoca els elements perquè donin vida a les seves planes; i negligeix sobriament l'exhaurir les situacions episòdiques d'interès d'intriga. D'aquesta diversitat, consistent a brodar un primer terme novellesc fort amb una suavitat lírica, en neix un contrast que minva la unitat de factura l'obra, però que dóna als personatges, i principalment al central, uns contorns difumats que els idealitzen, destacant-se agermanats del fons natural on es banya l'obra.

Per tot això, l'espontaneïtat artística amb què està escrit *L'ermità Maurici* i que li encomana una fervor ponderativa i un grau constant subjectiu d'emoció—per contra de la subjectiva reflexió conscient que escau pròpiament a la execució de la novella—fan d'aquella obra un veritable poema humà, una simfonia sentimental magnífica, en llaor de la mar nostra i de la bondat dels homes. Tota una meravella literària on l'esperit s'abeura amb frissança, copsant-hi—no entelada per cap nosa artística ni anímica—la més serena de les emocions: la doble bellesa, del Mediterrani i de l'evocació harmònica i palpitant que alena en les planes del llibre.

Entre la crítica i l'ideal, de J. M. López-Picó.—Publs. de LA REVISTA.

Un temps era solemniament el "Glossari" qui comentava oficialment els esdeveniments del món de l'esperit. Cap més tasca quotidiana en aquest sentit no era apreciada col·lectivament.

Ara, tanmateix, aquesta valoració detallada, ens adonem que és més neta i precisa feta com un esplai subjectiu externament irresponsable, com un corolari al marge de les impressions personals, que no pas acomplerta amb una conscient vanitat dogmàtica.

I així és avui, que guanyen als ulls desapassionats una valor mate però humana, de intimitat sincera, aquestes constatacions que com una satisfacció d'esplai que l'esperit fa a l'esperit, ve situant en el dietari del pensament l'atenció, a res escàpola, de l'autor de *Moralitats i pretextos*.

Sovint les notes marginals del poeta, recollides periòdicament en les planes d'aquesta publicació, han epilogat millor en nosaltres la impressió d'una lectura que no un estudi crític, d'anàlisi fred. Moltes voltes hem trobat també en aquest breviar, cenyida en la significació d'una anèdota, una lliçó d'ètica o de bon gust. Repetidament entorn dels comentaris tèrbols ran dels fets agitadors del món dels fets, hi hem llegit la paraula serena de l'home que, sense dir-s'ho, humanitza filosòficament el moment a dintre d'ell.

Avui, que l'esmentada heterogènia revisió de valors ens és donada en un volum—germà de la publicació on per primer cop aparegueren—de cada exacta oportunitat en treiem l'exemple absolut de què l'esperit que trenca sa activitat en el silenci, rep les sensacions—no ja sense deformar-s'hi—sinó enfortint-hi la seguretat de sa posició moral en la vida.

Els promesos, d'Alexandre Manzoni; trad. de M. Antònia Salvà.—(Edit. Cat.).

Aquesta aportació a la nostra llengua de la típica novella italiana, apar que la altifiqui i en constitueixi una mena de redempció. S'esqueia fins ara de veure-la a les velles estanteries vuitcentistes de les nostres llars, com un colofó indispensable que en testimoniés l'època i les aficions. Versada a l'espanyol, en la companyia d'alguna obra de Walter Scott, semblava, però, que s'hi enyorés una mica.

Avui, que la perspectiva conscient i culta ens permet de donar al romanticisme allò que és del romanticisme i de fer-nos equànims en revisar estils literaris que la reacció natural ens feia avorrir un xic, la incorporació de "Els promesos", ens fa aca-

ronar amb entndriment aquella obra curulla d'anècdota i d'infantilisme i teixida de grotesca bonhomia, com si, amorosits, en treiéssim la pols amb respecte i adaptació.

I és encara més gentil aquest jubileu noucentista envers aquella obra envellida, perquè ha estat femenina la mà pacient que l'ha transcrita a la rejuvenida llengua catalana.

"*Obres completes de Costa i Llobera*", Vol. IV. (Ilust. Cat.). "*Líriques*". — (Edit. Cat.).

Després de l'esforç editorial que representa donar tota l'obra d'En Costa, curosament revisada i oferta amb la exigència de bibliòfil que es mereix suara acomplerta per la *Il·lustració Catalana*; l'avinentsa de vulgarització popular del gran líric és ara completada per la "Editorial Catalana", amb el recull prologat per En J. M. Capdevila, com una precisa valoració on el teixit de la poesia d'En Costa és analitzada, fil per fil, amb immillorable traça crítica.

El volum IV de les *Obres Completes* de l'autor de *El Pi de Formentor*, és, potser, el més notable de tots, o almenys el que més el dignifica entre les modernes incorporacions a la nostra lírica. Ell conté les *Horacianes* i les *Visions de Palestina*; i en ambdues produccions En Costa culmina en la perfecció de dues novetats d'estil poètic; i d'ambdues obres ha de pervenir-li la part més durable, transcendent i immancessible de la seva glòria.

La llengua catalana esdevé flexible i dúctil sota la mà ferma d'assimilació clàssica d'En Costa; i la forma mètrica s'enriqueix de l'erudita traça d'adaptació del poeta amb una riquesa de formes insospitada. Les *Horacianes*, ultra ésser un esforç líric i personal notabilíssim, consagren la cristallització del nostre verb, com a expressió poètica, amb els atributs de la plenitud i el domini en trobar l'aptesa madura de la retrobança clàssica.

L'originalitat de la troballa del paral·lisme ideològic, estructurant la dicció segons un ritme de pensament, en l'evocació de les visions orientals que veieren el Crist, amarades com són d'un sentit de sagrada augustesa i de comprensió cristiana, representen també una altra deïu nova, tan magníficament encertada, que, com l'anterior, no n'ha estat possible una més completa superació.

La selecció lírica de l'Editorial Catalana, és un resum de la potència i extensió de l'estre poètic d'En Costa, resolt amb el difícil bon gust necessari per a servir-ne la ponderació que hi era cercada, o que ha de faci-

litar-ne l'assimilació als menys iniciats.

Doblement i diversa, En Costa i Llobera té, doncs, qui vetlla perquè el públic català tingui l'heretatge espiritual de la seva obra.

"*Cinc poemes*" de J. M. López Picó. (Op. XVI).

El procés sintètic, vers un aglutinant dels motius lírics diversos que han estat fins ara fites del geni d'En López-Picó, té una concreció deliberada en aquests cinc poemes, entre el sentit dels quals no hi ha més germania que la intensa força personal del seu autor, esmerçada — com en un joc dolorós — a abastar, com ell mateix digué, la diversitat que l'abelleix.

"*Saviesa*", inici del llibre, és una elegia-cançó, flonjament, càlidament humana. L'autor, esdevingut ara "pensarós de la natura", comença, amb el to fresc de la cançó, la evocació del seu camí, tornada elegia; la companyia de la natura — bany del record — fa sensible la tragèdia moral i interna de l'home, que acaba reposant en el retorn a la oració simple quotidiana. Veu's aquí la paràbola que la línia lírica del poema segueix; és la vida, allisonant el guany de la experiència, divinitzat: la "*Saviesa*". En aquest poema és on millor viu dins aquest llibre la notorietat transcendent del poeta.

Les anècdotes, en boca de l'infant, fetes enfilall de gemmes líriques, són el recull de "*El meu fill i jo*". Hi ha posades al difícil servei de llur conte, la agilitat i la simplicitat; com una pluja d'estels en la nit, tenen una argentada lluïssor de faula i el brill de minúscols joiells. I ultra això, són una revelació en dades de psicologia infantil, a voltes de madura transcendència i tot: la intuïció del misteri ultra-humà, cenyit simplement en una imatge; estats de possessió; espurnes d'ironia; aguda agilitat; gràcia d'hipèrbole... Allò que en la vida de l'infant brolla tan pur que sols pot recollir-ho un temperament poètic que s'hagi tornat igualment pur, com un recobriment.

Segueix després "*Un dia*", en tres moments; un dia, però quina plenitud de vida! "*L'inici*" és una síntesi de valors lopezpiconianes: tanca el cantor civil de la ciutat i alhora l'imatgista renovador; i sobre tot l'home, el ciutadà, en la mesura exacta de sa via "que ni el són detura": del silenci de la nit, que s'acomia, a la salutació quotidiana. "*La flama del jorn*", segon moment, és el d'exultació; el poeta civil fa vibrar en orsonor la corda pindàrica. I ve "*La tarda*", amb el sentit íntim de la vi-

sió natural, feta seny, amb el recolliment moral i bla del crepuscle vençut: aquí cada paraula pren una humana importància, com la fruita tardoral: "la llum té la diàfana fadiga — de la maternitat vinguda a temps".

"*Futbol*", és la anècdota màxima d'avui cisellada en el repós d'una visió *xifrada*, superació idealitzada de la visió material: carn de pensament: "en la forma del joc que resta immòbil — diríem esculpida la victòria".

I un ric final tanca el llibre: dintre dos marges de tradició — la forma de Goigs i el patronatge marià montserratí — la novetat moderna d'un sentit d'invocació racial, de noucentista ciutadania; és un breu formulari-breviari de casolana invocació; aquí es la Verge qui se'ns acosta per la simple invocació elegant. No obstant, el rastre paternal de Maragall s'hi esquitlla un moment ("la vostra imatge de fusta — s'engrandeix sense vestit"); però hi contrasta encara més la hàbil paradoxa lírica entre l'apariència popular i el joc del pensament.

Demés, com sempre, els jocs formals són renovats, en aquests poemes de López-Picó, amb evolucions de tècnica notables.

"*Cançons de rem i de vela*", de J. M. de Sagarra.

De tot aquest variat remoreig de les cançons d'aquest llibre, en flueix com a resultant una mena d'elegia sorda, de monòleg-confessió, de cara al mar, que ho suggereix a l'autor com un obsés. En alguns moments la lírica es desentén del pessimisme subjectiu i essencial i guanya agilitat i bellesa natural despreocupada; però la sensibilització del món de l'esperit reté després altre vegada la vena poètica, amb abandó i defalliment, sense que l'en distreguin del tot la frescor dels aires populars que de tant en tant hi són recollits.

Damunt la mar, una tenebra pagana, un escepticisme mòrbid, fan ressaltar en l'autor el sentit realista i fidel del procediment, que acut al mot i a la expressió crues per reflectir l'interior de son esperit, i deformant àdhuc la harmonia de la visió. Les sensacions brollen en l'ànima del poeta amb un panteix que puja trencat fins a flor d'estrofa, amb gust entre agrejat i ronc. Només alguna volta el sentit de la visió recorda la marina serenor maragalliana, entelada encara per la terbolesa interior.

El llibre respon a un moment intern. Es per això que té una originalitat personal i una força dramàtica colpidora: el vers ha estat el mi-

rall desigual d'unes hores de depressió, i la mar n'ha sofert la confiança.

Dues balades, on el sentit màxim de traça precisa de descripció d'En Sagarra es manifesta cloen el llibre: la del clavell morenet té la claror i el regust d'una riulla salada i un to rosat i insinuant d'idilli adolescent. La de "Luard, el mariner", és el poema sobri d'una vida marinera — per primer cop esmentem aquest adjectiu parlant d'aquest llibre — marcat en relleu i amb justes colors; aquesta peça definitiva, és un poema tret en aiguafort, amb tot el sentit humà de la ironia agre-dolça de la vida.

En Segarra ha cantat una vegada més, i una vegada més el seu cant ha respost i ha suscitat una distensió emoció.

"Xenofont", *Records de sòcrates*: trad. de Carles Riba: (Fundació Bernat-Metge).

Amb aquest volum s'inicia dins aquesta publicació, la tongada dels clàssics grecs; tota una antologia d'obres clàssiques gregues versades a la nostra llengua i editades amb una germana uniformitat és anunciada implícitament amb l'aparició de aquest volum que enclou, doncs, una valor representativa. Amb ell, l'edifici de la Fundació Bernat Metge, comença d'aparèixer, no ja com un auguri d'incertament perfecte compliment, de fallible execució, sinó com una realitat harmònica i massissa, proporcionada en el detall a la magnitud del seu programa de dignes i acurades adaptacions.

Aquesta primera aportació hellènica ha estat confiada assenyadament a Carles Riba, qui, és tant com un hellenista un estudiós alhora, del nostre llenguatge; per això ha pogut excellir i mostrar l'obra grega amb docte respecte erudit i justa vivesa d'expressió, ensems.

No el Sòcrates — doctrina, sinó més aviat el Sòcrates-anècdota, amb més de pintoresca i d'ambient, i àdhuc de desfigurada realitat, que de filosofia és el que ens dona Xenofont, recontador de facècies viscudes. D'aquestes planes en pervé un complement a la figura del filòsof que no confià el pensament sinó als seus hereus.

Veu's aquí un inicial monument bibliogràfic a la cultura i a la literatura hellèniques, que promet una seqüència d'homenatge igualment noble.

"Ciceró: *Discursos*", trad. de Mn. Llorenç Riber (Fundació Bernat Metge).

L'harmònica ponderació, elegant i sòbria, ensems que pomposament se-

gura, de la vèrbola castiça de Ciceró, és avui incorporada parcialment a la llengua catalana, amb la publicació d'alguns dels seus discursos, on tota la riquesa i daurada maturitat de l'idioma cisellaven el mot i la frase amb domini segur, i altificant l'avinentesa que motivava l'intervenció ciceroniana, doblà la immortalitat del Senat Romà esdevingut així clàssic sojorn del gest i la dicció, en aristocràtica pereunitat.

L'estil senyorívol de Mn. Riber, muyu i fulgent acompanyat de la experiència clàssica del seu autor, han estat feliç garantia del perfeccionament de la versió, esdevenint un pòrtic prou alt i prou noble perquè Ciceró, en travessar-ne la volta, no hagués de acotar la testa, ni tant sols minvar mica sa altiva majestat.

Un altre guany magnífic a constatar en la sèrie d'aportacions notables al cabal llingüístic, que abonar a la Fundació Bernat Metge.

"Els Poetes d'ara". Antologies populars, dirigides per Tomàs Garcés.

A raó d'un volum setmanal, aquesta publicació ha acomplert la seva obra de fer abastable a tothom l'obra dels poetes d'avui. Des de l'Alomar i En Morera i Galícia fins a En López-Picó i En Folguera, tot el moviment madur i interessant, ha sigut recollit en alguns dels vint i tants volums de la sèrie antològica; alguna vegada no solament limitant-se a un resum de l'obra feta, sinó fins i tot amb l'escreix de nous aspectes inèdits (com el volum d'En Ventura Gassol, per exemple).

Finida la publicació, tan nodrida, no si escauria breument més crítica que exultar la joia del seu reeiximent; i afrontar la consideració — a son marge — de l'absoluta impossibilitat d'un límit precís i objectiu que permeti fer acusacions d'oblit.

O. S.

CAL ESMENTAR

— Les antologies, consagrades per la consuetud i excellent salutació al nou any literari, "Almanac de la Poesia" de "l'Altés" i Almanac de les Lletres Catalanes" de Mallorca, que ofereixen com el millor dels averanys per a la novella anyada una mostra triada de l'esplet de l'any passat

— El llibre de poesies pòstumes de Pere de Tera, en edició d'homenatge.

— La nova aportació femenina a la nostra lírica que representen els premis de Na Anna Maria de Saavedra, en qui la meditativa melangia del paisatge, fete soliloqui, s'afina fins a coincidir amb la línia central emotiva d'una refinada sensibilitat.

— *La Vida de Sant Benet*, treça de Sant Gregori (Diàlegs, Llibre II.) — i les *Notes biogràfiques del Vble. Fra Josep de Sant Benet, religiós, llec de Montserrat*, formant part de la Biblioteca Monàstica de l'Abadia de Montserrat.

— *Manera d'escriure el Català i Corrandes*; versos d'avinentesa, per Joan Puntí i Collell.

— L'estudi de l'Artur Farinelli *Guillem d'Humboldt i Espanya*, novament reimprès, completat i unificat dins la col·lecció d'estudis de literatura moderna (Fratelli Bocca, editors), que dirigeix el nostre gran amic.

La part d'aquest llibre que es refereix a Catalunya fou ja comentada amb motiu de la seva primera publicació. No dubtem que ha d'ésser-ho més encara tant per l'interès de les pàgines d'Humboldt com per l'atenció que a casa nostra mereixen els treballs de Farinelli.

— *Les Odas Seculares*, de Leopold Lugones (edició *Babel*), llibre amb el qual guanya la literatura argentina una de les seves obres cabdals.

— *Les vergers en fleurs du ciel de Flandre*, recull de poesies de Marcel Loumaye, dins les edicions *du Disque vert*.

— *Cose viste*, per Ugo Ojetti, aplec d'articles d'àgil i fina mobilitat, sempre dins una sensibilitat penetrant i polida.

— *Il viandante o la sua orma*, per Enrico Thovez, prosa literària expressiva i retòrica a l'emsems, de bon llegir i de suggestiu recordar.

— *Studi e saggi di letteratura*, per Italo Maione i *Zodiaco letterario*, per Francesco Piccolo, d'útil consulta per a tots els amics d'Itàlia i de les coses de l'esperit; al igual que altres llibres més coneguts pel nom ja consagrat dels respectius autors, com *Poesia e non poesia*, per Benedetto Croce; *La cultura italiana*, per Giuseppe Prezzolini; *Tempo di edificare* per G. A. Borgese; *Poesia russa della rivoluzione* i *Il problema della letteratura russa*, per Ettore Lo Gatto, i les noves edicions d'Adriano, Tilgher, Luigi Tonelli i E. G. Parochi, l'assenyat crític del *Marzocco*, mort el 31 de gener de 1923.

— *La sombrilla japonesa*, poesies d'Isaac del Vando-Villar.

— *Xavier, ou les entretiens sur la grammaire*, per Abel Hermant. — Diríem que és el llibre d'un acadèmic de bon gust, si l'acadèmia fos oberta al bon gust.

— *L'estudi monogràfic de Balzac*, publicat fa temps, per Curtius, el gran crític alemany, i que ara comença de merèixer l'atenció dels francesos, entre els quals ben pocs han analitzat amb tanta consciència

l'obra del formidable novellador de la Comèdia Humana.

— La limitada documentació i la estreta visió espiritual del llibre del senyor Henri Guérin *L'Espagne moderne vue par ses écrivains*, que aprofitant l'actualitat ha estat llançat al mercat de les lletres franceses.

Aquest lema d'angoixa al davant del darre llibre de Romain Rolland, volum segon de *L'Âme Enchantée*:

To strive, to seek, not to find, and no to yield.

— Aquest lema d'armadura metàl·

lica tret d'una poesia del mestre al davant de l'estudi de Sigurd Host sobre Enric Ibsen:

Vivre, c'est lutter sans trêve contre les trolls de l'âme. Faire oeuvre de poète, c'est se faire l'implacable juge de soi-même.

LES ARTS PLASTIQUES

Enumerar de manera que la enumeració valori.

Veu's aquí, ja lluny de l'interès comercial de la exhibició i lluny també de l'altre interès anecdòtic i polèmic i personal que l'Ors ha intentat cercar en les arts plàstiques, consignades algunes de les etapes de l'activitat artística més assenyalades darrerament:

La inauguració del nou local de

les Galeries Dalmau i l'exposició de conjunt amb que fou solemnitzada.

Pintures, dibuixos i retrats a la mina de plom, de Ferran Callicó, a la joieria Valentí. Notes, dibuixos i gravats de les *Arts i els Artistes*, a les Galeries Laietaens.

F. Vayreda, al Camaril.

Torné-Esquius a les Galeries Dalmau.

I les escultures d'Enric Casanovas al Camaril.

Aquesta darrera exposició enumerada, assenyalaria ella sola la plenitud d'un moment.

I per ella fóra ben esmerçat de tenir una ciutat i una cultura que la engrandeixi. ;Quina llàstima que aquesta ciutat no tingui els jardins que correspondrien a la forma d'Enric Casanovas!

LES REVISTES

LLUIS DOMENEC I MUNTANER. — Oposaríem a la seva obra i a la seva significació la reserva del massa: massa catalanista; aquest massa li impedí la fidelitat d'ésser simplement un català.

Massa amorós de les belles lletres; aquest massa li impedí d'ésser purament un literat.

Massa polemista; aquest massa li impedí d'ésser un polític.

Massa erudit; aquest massa li entristí la joia natural de l'estudiós.

I el massa li enfarfegà encara la realització arquitectònica de la forma.

CHARLOUN RIEU. — Sense oblidar l'alta mercè d'una neixença com la de Minerva — tota pensament — diríem, enaltim la memòria d'aquest gran poeta provençal del qui digué Mistral que era noble fill del poble i de la terra mare.

ANTONI CARETA I VIDAL. — Més que una recordança necrològica voldríem que d'ell i d'altres companys seus i mestres de la seva generació, se'n fés una valoració justa que portés a les noves generacions catalanes la mesura de col·laboracions a l'obra conjunta del nostre renaixement

avui massa oblidades o, si més no, parcialment negligides.

Aquest assenyat compilador de la vida històrica de la nostra ciutat, mereix que se li assenyali un lloc dins la història dels temps que ell visqué i als quals aportà la seva guspira personal.

JOAQUIM RIERA I BERTRAN. — Un altre nom que cal tenir en compte entre els que enalteixen el patriarcat de les lletres catalanes modernes.

Serà discutible si la literatura tal com l'entengué era un joc d'afició o una vocació professional.

Les valors socials de la seva polidesa i de la seva formació clàssica seran, però, perdurables per molt que sovintegin els pamfletaires que no saben llatí.

EL IV CENTENARI DE CAMOENS. — Excellents sonets portuguesos.

Enternidora lliçó de geografia sentimental que apreníem llegint *Os Lusíadas*.

D'Iberisme i de poema nacionalista n'hem parlat després.

Ara tornem al gust d'abans: els sonets i una mica de geografia sentimental.

WILSON. — Ens quedarà d'ell un record com el d'aquell sermó, abans del qual no n'havíem escoltat d'altre, que commogué la nostra infantesa quan no era fet encara el nostre acairement amb la vida.

STRAWINSKY. — Sucosa com una fruita que es fon a la boca en menjar-la, i brillant de color com uns focs d'artifici en la nit, així és la música d'aquest Mestre que ha honorat Barcelona per breus dies, dirigint obres seves en els concerts de l'Orquestra Pau Casals al Gran Teatre del Liceu.

Si alguna volta podríem potser fer-li una mica de retret d'anecdotes musical — el mal de quasi tota la producció del nostre temps — en la seva obra, prou coneguda i apreciada de nosaltres, s'hi troba, però, una abundància de creació artística, una quantitat d'emoció, i de gust i de ritmes ardents i bells, que ens en fem amb delícia nodriment de la nostra sensibilitat.

LA POLITICA SOCIAL TEMPS A VENIR. — Els darrers vint anys de l'avantguerra conegueren una prosperitat excepcional a tot el món. El rendiment del treball humà gràcies al

creixement dels pobles, a l'aplicació en gran escala de la maquinària, d'innombrables progressos de la tècnica i de formes més perfectes d'organització, augmentà considerablement. També s'anaren intensificant les lluites socials. Potser es pugui dir que l'antiguitat, l'Edat Mitjana i els principis de l'Edat Moderna havien conegut lluites socials més fortes. Però tingui's la seguretat que totes aquelles lluites, si eren aparentment més fortes, no ho eren, ben segur, en la intensitat dels programes i en els ideals que movien als lluitadors.

Apart d'aquesta diferència d'intensitat, hem de remarcar una diferència fonamental entre les lluites socials dels darrers anys i totes les anteriors. Aquesta diferència consisteix en això: que l'Estat, representació de la comunitat gairebé mai no reaccionava enfront dels atacs dels revolucionaris contra l'ordre establert, i, si ho feia, es limitava a mesures de resistència adoptades en els darrers moments. En el darrer terç del segle XIX, en canvi, aquesta actitud es modificà radicalment, donant lloc a una reacció *permanent* de l'Estat enfront dels descontents contra l'ordre social establert. Aquesta reacció és la *política social*. Després de la guerra, per diverses raons, es produí arreu una enorme intensificació de la política social. Aquesta intensificació ha donat lloc a gravíssims conflictes quan ha tocat, en gairebé tots els països, amb la resistència dels fets, fins al punt que s'ha cregut necessari revisar totes les teories d'avantguerra i fins al punt d'haver pres peu amb una intensitat no sospitada la doctrina dels qui opinen que l'abús de la política social és un destorb per a la política econòmica. I arreu, especialment a Alemanya, Suïssa, Anglaterra, etc., s'està desenrotllant una vivíssima discussió sobre aquest tema.

Els governs espanyols han tingut, generalment, molt poc encert en la implantació de mesures de política social. Han dictat mesures sense pensar en les dificultats que es podrien presentar, oblidant que, sense un mínim de preparació i de col·laboració per part del cos social, la major part d'aquestes mesures han de restar eixorques i sense eficàcia, quan no són contraproductes. Ens volem referir especialment a la forma de la implantació de la jornada de vuit hores i a certs decrets de sindicació i reglamentació interior d'associacions obreres.

La causa del fracàs de la major part de les mesures de política social adoptades pels governs espanyols és la falta d'engranatge entre la política

econòmica i la política social, falta d'engranatge característica de tota la política de gairebé tots els darrers governs d'Espanya. Aquesta circumstància, massa evident perquè pugui ésser discutida, ens dona peu per a entrar en el fons del problema que, amb raó, preocupa avui molt a tothom: Existeix o no certa incompatibilitat entre la política econòmica i la política social? Tenen les dues una finalitat concordant o discordant?

La política econòmica té l'objectiu essencial de sostenir i fer funcionar l'economia nacional en tot el seu conjunt. Continua en el món la lluita pel pa, per la subsistència en general, com quan no hi havia al món sinó uns milers d'homes primitius que es disputaven els uns als altres, amb garrivets de pedra, els pocs fruits que la naturalesa posava a llur disposició. Avui no són homes, els qui lluiten: són pobles. Però, tots els aspectes de l'acció econòmica dels pobles (política duanera, política de tarifes de transports, política de crèdit, política tributària, organització interior i exterior de la propaganda, representacions nacionals i internacionals d'interessos, etc.), no són res més que accidents de la lluita que totes les economies nacionals sostenen i han de sostenir perpètuament perquè les altres no els redueixin excessivament la base de la pròpia subsistència. La generalització de les relacions internacionals d'intercanvi de mercaderies ha complicat enormement aquest procés de lluita per la subsistència, però no li ha tret cap de les seves característiques essencials. El resultat final de la política econòmica de cada país s'aprecia coneixent la participació que cada poble obté en la riquesa del món i en la que es podria anomenar *renda del món*, és a dir, en el producte anyal que el món obté de la riquesa del treball.

Però, a mesura que han anat essent més evidents els avantatges del progrés econòmic, han anat apareixent els defectes inherents als esmentats avantatges. A mesura que cada economia nacional autònoma millorava la seva posició absoluta i relativa dins la política del món, es feien més difícils, més fortes, més dures les lluites d'ordre interior, les lluites entaulades perpètuament entre tots els estaments, totes les classes socials d'un país, per apropiarse la part més gran possible de la renda nacional.

Hi ha moments, ara més sovint que abans de la guerra, en què la intensitat i virulència d'aquestes lluites que diem han arribat a posar en perill la subsistència de tot l'orga-

nisme de l'economia nacional. Per tal d'evitar-ho s'ha propugnat, s'ha instaurat i s'ha desenrotllat la política social, encaminada a establir en l'interior de cada país un règim de compensacions per a corregir les conseqüències més extremes i més desagradables de la desigualtat de rendes i de fortunes: desigualtat que — a part les fondes arrels que té en la mateixa naturalesa humana — és conseqüència inevitable del règim de divisió del treball i d'acumulació de capitals, base indestructible del treball humà.

Sembla, doncs, que la política social és un preciós instrument de la política econòmica quan contribueix a enfortir l'organisme econòmic nacional, traient-li la feblesa pròpia dels països que es debaten en lluites violentes. La política social vol — així s'ha dit moltes vegades — "arreglar la casa de manera que fins els més pobres s'hi trobin bé". Des d'aquest punt de vista la política social no és contradictòria amb la política econòmica. Quan podrà ésser-ho?

Ja abans de la guerra els autors més avançats reconeixien que la política social tenia certs límits dels quals no podia passar impunement, és a dir, sense posar en perill l'equilibri econòmic del país. Citarem entre els principals d'aquests límits els següents: la riquesa natural d'un país, la capacitat d'expansió, la competència econòmica de l'estranger i, també, la política social dels principals països de l'estranger. (Vegi's la interessant revista suïssa *Die Kurve*, any 1923, número 8).

L'origen del conflicte present entre la política econòmica i la política social ha estat que l'empobriment general del món ha fet més estrets, molt més estrets, tots els límits d'avantguerra. La resistència dels patrons, dels ciutadans en general, contra les mesures de política social és avui més forta que fa deu anys. Els que fan resistència parteixen de la consideració que les exigències de la política social absorbeixen una part molt considerable del producte brut.

L'esdevenidor de la política social depèn, a casa nostra i en tots els països, de poder demostrar que aquest argument és fals. Pot fer-se sempre, aquesta demostració? Sincerament hem de reconèixer que en moltes ocasions ha d'ésser bastant difícil. És il·lògic voler fer coincidir una gran intensificació de la política social amb una gran disminució del rendiment del treball.

Tingui's en compte que el rendiment del treball no s'ha d'augmentar precisament augmentat les hores de

treball, sinó que pot obtenir-se millorant l'organització i les diverses aplicacions de la maquinària i de la tècnica moderna en general.

La política social no és solament un factor del cost de producció de cada productor, de cada comerciant; és també un factor del cost de producció de l'economia nacional en general. La quota de la riquesa destinada a la política social no pot ésser presa de la part indispensable per a satisfer totes les primeres necessitats i per a assegurar el mínimum d'estalvi que cal per al progrés de la producció, el qual ha d'ésser almenys igual al progrés de la xifra de població. Voler fer el contrari és voler causar dissorts i perturbacions molt superiors a les que pot corregir i evitar la política social més intensa.

M. VIDAL I GUARDIOLA.

(Dels *Anals de la Comissió Mixta del treball, del Comerç de Barcelona*).

L'OBRA DE MN. BALDIRI REXACH.—Dels obradors d'Octavi Viader, mestre impressor de Sant Feliu de Guixols, ha sortit una nova edició de les "Instruccions per la ensenyança de minyons", de Mn. Baldiri Rexach.

El llibre, tirat d'una fàisó acuradíssima i elegant, apar un bell exemplar del segle XVII. Ha estat respectada l'ortografia de l'autor i també la sintàxi i el lèxic malgrat els barbarismes i les errades. Això li dóna un caient arcaic, que col·loca el lector en el període nebulós de la dissetena centúria. L'edició ha estat dirigida per la "Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana"; les despeses han estat satisfetes per un català nobilíssim desitjós que son nom resti ignorat.

L'any passat *L'Acadèmia Calasància* parlà de Mn. Rexach en donar compte de l'homenatge que Catalunya reté al prevere-pedagog en el poble on exercí son ministeri.

Avui vull aprofitar l'avinentsa de l'aparició de la vuitena edició de "Instruccions" per escriure algunes consideracions sobre la personalitat pedagògica de Mn. Baldiri Rexach.

Nasqué l'illustre pedagog a Belllloch, bisbat de Girona, pel gener de 1703. Ordenat de sacerdot, fou nomenat Rector de Sant Martí d'Ollers el 26 d'abril de 1730. El primer de febrer de 1781 lliurà l'ànima a Déu; son cos jeu en una tomba de l'església de Sant Martí. Mig segle passà Mn. Rexach regint la parròquia i en l'ensenyament dels nois. Fruit del seny racial i de sa llarga experiència és el famós llibre "Instruccions per la ensenyança de minyons".

La tasca que nostre pedagog realitzà durant sa llarga vida en la rectoria d'Ollers restà molt temps incognuda. Han estat els distinguits mestres En Jou i Olió i Martí Tauler els que, en aquests últims anys han fet reparèixer la noble figura de Mn. Rexach. Abans n'havien parlat Torres Amat en "Memorias para ayudar a formar un Diccionario crítico de los escritores catalanes"; el Dr. Torras i Bages en la "Tradició catalana" i En Rius i Borrell en "El Monitor de Primera enseñanza".

L'homenatge que li reteren pel juliol passat, totes les societats culturals de Catalunya—en les quals hi figurava *La Acadèmia Calasància*—el motivaren les justíssimes paraules que Mn. Rexach escrigué sobre l'ensenyament en llengua materna. La seva veu fou la d'un solitari que en mig del boirosíssim set cents demanà amor i respecte a l'expressió de l'ànima del poble.

Però, ultra l'assenyada doctrina apuntada, el llibre de Mn. Rexach té un conjunt de sàvies concepcions pedagògiques de cabdal importància, les quals el fan mereixedor de la simpatia de tots els homes consagrats a l'educació dels infants i adolescents.

Llegint les "Instruccions" hom s'adona de seguida del caràcter eminentment pràctic que tenen; són ben bé fruit d'un home d'experiència. Si bé la seva obra en part està inspirada en "Traité des études", de Charles Rollin, es veu clarament, que les doctrines exposades són viscudes i els preceptes i consells són donats per un laboriós guiat per rectes principis pedagògics. No poden ésser escrits per un home exclusivament especulatiu algunes de les pàgines que Mn. Rexach dedica a l'educació i instrucció del noi. En elles es veu ben clar el coneixement perfecte que tenia de la psicologia dels minyons.

En el capítol primer de les "Instruccions" en tractar de les qualitats del mestre assenyala com a primària el desig d'educar-los bé i diu: "Y perque los Mestres tingan sempre aquest bon desitg, serà molt bo, que considerian que per rahó de son Ofici estàn obligats à ensenyar à sos Deixebles, tant en lletres com en costums, tot quant poden apendrer; de manera, que los Mestres estan obligats a dar las ensenyanças, segons la capacitat de cada Deixeble, y per això estan obligats a examinar las capacitats de sos Deixebles, perque aixís pugan proporcionar las ensenyanças a sa capacitat".

Per tal d'aclarir i avivar l'esperit càlidament recomana l'estudi de les Matemàtiques, Geometria, Aritmètica, Música i Astronomia i diu als mestres "que se contentian de proposar

als Deixebles las cosas més fàcils y naturals de les Mathematicas, perque lo esperit y llums dels Minyons és molt débil; y aixís facilmente se ofuscan y se perturban, y quan ells cauen en aquest ofuscament y perturbació, es gran locura forcejarlos y obligarlos a que acertian à dir lo que se ha de dir, perque quant mes lo Mestre insta e importuna, que responga lo que deu responder, tant més se perturba e ix de tino; y mes desllisa en respondre disbarats. Per lo que deuen los Mestres, en la pràctica y ensenyança que fan a sos Deixebles, procehir y ensenyar ab un modo clar y proporcionat a sa capacitat; esperant que després en lo degut temps los principis clars y generals y les conseqüències que immediatament se infereixen de estos principis donaràn lo degut fruyt en son esperit".

Vol també Mn. Rexach que la cultura del mestre sigui adaptada a totes les intelligències i vol alhora compenetració amb els deixebles. Altra ment sense la adaptació és "com si un volgués fer veurer les cosas en una nit obscura".

Exigeix també el coneixement del noi per a la formació moral. "Suposat que lo fi que deuen tenir los Mestres és de formar bé lo esperit dels Minyons à cuya formació se deuen dirigir y encaminar totes les instruccions y ensenyanças dels Mestres y Deixebles, perçó la primera cosa que los Mestres deuen fer es coneixer les capacitats, lo geni, les inclinacions, los vicis y virtuts de sos Deixebles, perque aixís a cada hu pugan dar les instruccions, avisos y aplicacions que li son necessàries per formar be son esperit; perque no tots se han de midar ab una mateixa mida, ni reglarse ab una mateixa regla".

El coneixement del noi mena Mn. Rexach a belles conseqüències sobre l'orientació professional. "Per lo que deuen advertir, que encara que en tots los Arts y Oficis pugan fer bona fortuna o adquirir bens y conveniencias per passar esta vida y mérits per alcançar després lo Cel, es molt difícil que rehisca en aqueès a qui no tenen inclinació, encara que sos Pares o altres Parents los ho aconsellian, perque quan la naturalesa de un home no te inclinació a un Art o a un Ofici, tots los avisos per exercirlo be, valen molt poch, perque no donan geni, ni inclinació alguna. Pero al contrari poden tenir gran esperança de fer be sa fortuna en aquell a qui tenen inclinació en lo cor, y la capacitat y gracias naturals per exercirlo be... Ni los Pares, ni los Parents propinguos de un Minyó, no lo deuen obligar, ni a pendrer algun estat, ni algun Ofici o

Art per passar la vida, contra la sua inclinació y geni, sino que després de haverli representat tot lo bé y mal que es troba en los estats o en los Oficis deuen deixar-lo ab tota llibertat per elegir y pendrer aquell, a qui ell judica per més útil y convenient per ell, al qual te major inclinació, geni y capacitat”.

En estudiar les fonts del llibre de Mn. Rexach hom l'ha afiliat a l'escola pedagògica de Port-Royal. En fer aquesta classificació no es vol pas dir que nostre Pedagóg s'avingui del tot amb els mestres port-royalistes. Mn. Rexach, com notà en un bell article En Lluís Nicolau d'Olwer, s'inspirà en “*Traité des études*” de Charles Rollin, Rector de la Universitat de París, en el començament del segle XVIII. Alguns capítols de “*Instruccions*” són trets del llibre del cèlebre humanista francès. I Rollin, encara que no en totes les matèries segueix les doctrines pedagògiques de Port-Royal.

Moltes pràctiques instructives i educatives rexaquianes s'adiuen molt a les usades en les “*Petites Ecoles*” fundades a Port-Royal des Champs per l'Abbé Saint-Cyran Jean Duvergier de Hauranne. Doctrinalment però totes les pràctiques disciplinàries de Mn. Rexach es funden en la doctrina catòlica. Es per això que no es deixa mai endur nostre Pedagóg per l'ombriu pessimisme jansenista. I és també per això que en alguns punts difereix dels mètodes port-royalistes. En les pàgines de “*Instruccions*” hi lluu sempre la joia i l'optimisme cristians.

A Port-Royal se substituï l'antic rigorisme per l'afable tractament; l'afabilitat però, dels solitaris fou minorada i a voltes anul·lada per llur aspecte adust, provinent del concepte que Saint-Cyran i els seus tenien de la naturalesa humana.

A l'Escola Parroquial de Sant Martí d'Ollers se suprimiren també els càstigs corporals, però hi regnà alhora l'afabilitat i la joia indispensable per a una recta educació. Aquest és el concepte que hom dedueix de la lectura del capítol XIV de les “*Instruccions*”, en el qual tracta de la soledat, conversa, visites, divertiments i jocs dels minyons.

Tampoc s'avé Mn. Rexach amb els port-royalistes en ço, que es refereix a l'educació de la dona. En les *Petites Ecoles* la formació de les noies estava a càrrec de Jacqueline Pascal, Soeur Sainte-Eufemie. El retraïment, l'austeritat, la malfiança eren la característica d'aquelles escoles, on només era permès l'ensenyament de les primeres lletres. En totes les coses agradoses Jacqueline Pascal hi veia motiu de perdició;

vedà tota familiaritat i amistat entre les alumnes i prestà la màxima atenció als exercicis de memòria per tal de distreure l'esperit i impedir els mals pensaments.

Mn. Rexach afirma primerament que “lo esperit de les dones és tan capàs de apendrer las ciencias com lo esperit dels homens”. Parla seguidament de la utilitat que pot reportar a una dona soltera o vídua el coneixement del llegir i escriure i de les ciencias humanes. En esmentar els perills que hom pot topar en l'educació de la dona diu unes paraules, amb les quals acabaré aquest article, que evoquen a la memòria el llibre de Lluís Vives, “*De institutione feminæ christianæ*”. “Ni me digau que las ciencias humanas fan tornar a las donas superbas, vanas y orgullosas, perque aquest mal efecte causan també las ciencias humanas en los homens quant no son reglades per la charitat y temor de Deu; pero si las ciencias humanas son regladas de la charitat y temor de Deu no fan tornar superbos, vans, ni orgullosos, ni als homens, ni a les donas, perque tant solament se usen per lo servei de Deu, del pròxim, o per utilitat propia”.

Amb les paraules que de Mn. Rexach he transcrit, hom pot adonar-se perfectament de la valor que tenen les “*Instruccions*” escrites en mig del XVIII densíssim de boires per a Catalunya.

JOAN PROFITOS, Sch. P.

(De *Butlletí de l'Acadèmia Calasància*).

CONTRA LA SOLEMNITAT.

—No m'acaben de fer goig les persones incapaces de trobar una momentània felicitat en algún petit passatemps idiota. Quan jo era petit, alguna vegada enfonsava el peu calçat en una superfície llotosa, i el meu cor es badava com una flor. Fa molts d'anys que no he repetit aquell repenjamet solaciós de la sabata damunt la massa inconsistent, però no estic pas segur que jo ja hi fos insensible. Altrament, he trobat altres passatemps, si no més escaients a la gravetat dels meus anys, més considerats com a dissimulables, almenys per tots aquells que no tenen interès directe ni indirecte en la fabricació de sabates, o en llur venda a l'engròs o a la menuda.

Em penso que tots convindrem que, aleshores que som verament feliços, feliços amb una mena de llançament cordial, de guspireig dels ulls i d'abrandament de les galtes, no és mai una causa metafísica, o de política exterior. Quan som feliços amb aquella mena d'empenta radiant, cer-

tament ens *destorbaria* un filòsof o un estadista eminent, conegut per les seves motivacions severes d'un presupost. Això no és sinó una banalitat, però el que jo tinc interès a recalcar és que jo desconfiaria d'aquell filòsof (baldament fos Aristòtil o Lao Tse) o d'aquell estadista, per bé que hagués resolt tots els problemes de la reconstrucció europea, si ells no fossin capaços, a llur torn, de passar, algun dia, llur bastó entre els ferros d'una barana o d'estirar una tija d'un paller o d'un carro carregat de palla. Una superioritat, per a ésser real, ha de tenir a la vora alguna profunda innocència humana. Ja sé que hi ha algunes personalitats que, en aquest món alhora transcendental i insignificant, adopten, gairebé des de llur naixença, la posa amb la qual seran estatuts. Aquelles personalitats poden fàcilment, espaterrar una colla d'incauts. A mi, no. A mi no em trasbalsa la gent que creu en llur importància. En canvi, el meu sentit d'admiració, que cerco de conservar com un dels dons més graciosos que les fades hagin deixat damunt el meu bressol, va en aquells homes que creuen en la importància de qualsevol altra cosa, i s'hi abraonen, ignorants tal vegada de llur mateix magnífic agosament. El candor de Sant Tomàs, la distracció de Newton, la incorregibilitat de Napoleó en el dinar tard, m'atansa a aquells éssers olímpics, i la meua simpatia sent una mena d'orgull de família que persones de tanta anomenada hagin eixit del fons d'una pura, insofisticada, illimitada consanguinitat humana.

Si jo fos hagiògraf, daria una gran valor, en les vides dels sants, a llurs flaques. En la meua minyonia, si he de dir la veritat, els sants m'espantaven. M'espantaven quan els veia mig esborrats entre les profundes tenebres d'una vella pintura a l'oli, o bé barbuts i ferrenys, damunt els plecs de llurs escultures barroques, o bé descrits amb una severitat hirsuta per uns biògrafs que havien perdut la gràcia èpica del Voragine i no havien pas assolit el do d'expressar amb una psicologia vivent la patètica oscil·lació dels homes, que serà, ben cert, lamentable, però que, misteriosament, ens allarga la mà. Si jo fos hagiògraf, pendria com a model els fragments de la vida de Sant Pere que hom troba a l'Evangeli. Sant Pere fa per mi. Tampoc no reconec, de fa qui-sap-lo temps, cap exemplaritat als herois hieràtics ni als savis acadèmizats. No vui pas dir que no pugui existir el mèrit sense una franca bonhomia; però crec, verament, que no pot existir sense oferir una nansa o altra a la bonhomia universal. Un home que ens enlluernés de

per tot arreu, seria monstruós. No parlem del neguit que se'l menjaria de viu en viu, i del seguit de situacions compromeses en les quals s'hauria de veure, sense poder exhalar un sospir anònim, i havent-se de moure d'aquella manera tan amanerada que es mouen les artistes quan els encaren un reflector. D'altra banda, l'experiència m'ha ensenyat que és molt més fàcil de tustar l'omellic a un ministre que al seu porter, i de donar un cop de colze a un general que a un sergent. Segons un dels pròlegs del *Faust*, Déu, quan ens mira, ens veu a tots com a infants. Ningú pot esdevenir superior sense adonar-se que realment en som, i que ell també n'és. Hom pot mesurar els graus de la seva ascensió en el món pels del seu desencarcarament. I quan hom més es desencarcarà, és alegre viu. Quan hom s'ha desenganyat del seu aire imposant — per sempre més, o bé, si més no, per una estona i d'amaçatotis, — el món se li refresca. Es pot divertir. Pot pendre un bany d'aquella joia superficial — la joia és sempre superficial — que ens oreja de totes les pedanteries, de totes les intoleràncies, de tota la nostra còmica egolatria. El bo que té el divertiment (parlo del cordial, del real) és que la seva porta és la humilitat, i el seu ambient una ideal democràcia. Una vegada, una dama més aviat decantada a considerar la vida com un corcó, em deia, tot veient un meu divertiment sense cap profunditat ni complicació, que jo em divertia com una criatura. — Desgraciadament — vaig haver de dir-li, — encara ningú no ha inventat una altra manera de divertir-se.

JOSEP CARNER.

(De *La Veu de Catalunya*).

LA POLITICA DEL GOVERN LABORISTA. — Un fet sobresortint és evidentment el reconeixement "de jure" del Govern rus com a govern. No es pot negar que el partit laborista inicia la seva política exterior vigorosament. Anglaterra ha pres la iniciativa, a la fi, en una qüestió important, i això fortificarà la seva posició diplomàtica, sobretot seguint Itàlia, i més encara si altres països imiten aquestes dues nacions. El reconeixement és un pas endavant fet, però, amb molta prudència i sense comprometre res per al futur.

Què guanyarà Anglaterra amb el reconeixement dels Soviets? Materialment, poca cosa. Hom es pot ben omplenar la boca de les necessitats d'una població tan gran com la russa, però de les necessitats no en farem gran cosa si la producció no està normalitzada i no hi ha, per tant, mane-

ra de cobrar amb productes ni amb diners i la venda a crèdit és perillosa quan existeix un govern amb un passat, en matèria de respectar els compromisos contrets, com el govern rus. Els capitalistes a penes acceleraran les seves relacions amb Rússia després del reconeixement. Unicament en el cas que el Govern anglès garantís crèdits amb Rússia entraria en ple període d'activitat el comerç amb els Soviets. Però això seria donar alguna cosa real per Anglaterra, i no és probable que Macdonald faci cap concessió efectiva sense compensacions. En tot cas, el reconeixement del Govern dels Soviets no prejutja per res aquest punt.

Guany efectiu per a Anglaterra, probablement, no n'hi haurà cap. El valor del reconeixement de Rússia està en els imponderables. Es per aquest sentiment que Anglaterra segueix una política exterior pròpia, enèrgica i vigorosa amb els socialistes, que afavorirà la seva posició internacional actualment molt afeblida. Aquests imponderables que per a molta gent són negligibles perquè no es poden traduir en res palpable, són molt importants. Notem per exemple, el cas de Rússia. Fa un any la "Gasetta de Francfort", un dels periòdics més intel·ligents, més ben informats del món, publicà uns articles del seu representant a Rússia. El corresponsal deia el que és ben sabut per altres conductes, que el programa socialista havia estat abandonat gairebé del tot a conseqüència de la Nep; que la posició de l'obrer alemany, per exemple; que Rússia està governada amb mètodes més autoritaris i brutals que la Rússia dels tsars, etc. Però afegia: El que sosté l'actual forma de govern és la sensació que té la massa d'estar més prop del govern que en cap altre lloc del món. Evidentment; aquest és l'aspecte espiritual (indispensable) del conjunt de forces que sostenen el Govern dels Soviets. Això és un imponderable. No es pot traduir en benestar econòmic ni en cap força material, ni tan sols en aproximació de la legalitat existent a cap ideal polític. Tanmateix és una de les forces que sosté el Govern soviètic. Només amb ella ha pogut aquell Govern passar totes les crisis a les quals ha estat exposat.

Així mateix, el reconeixement dels Soviets és un imponderable a favor d'Anglaterra en aquests moments en què França, Anglaterra i Alemanya, estan treballant per tenir avantatge en la posició. La iniciativa en l'afer de la Ruhr presa per Poincaré ara fa un any ha assegurat una posició diplomàtica excellent a França durant el 1923. No per resultats concrets, si-

nó pels imponderables. Ben explotada, la iniciativa anglesa del reconeixement de Rússia pot tornar a Anglaterra el seu antic lloc en la direcció de la diplomàcia, que molts cops ha semblat que França li arrabassava.

I altrament aquest reconeixement a Anglaterra no li costa res. Algun antic cònsol o ambaixador del tsar que fins ara usava el seu títol perquè el nou govern no estava reconegut, haurà d'abandonar-lo. Això és tot l'efecte material i legal del reconeixement. Cal confessar que Anglaterra cedex de fet ben poca cosa.

En la política exterior, doncs, el Govern laborista ha obtingut un petit èxit i hi ha molta gent que creu que n'anirà obtenint d'altres.

La situació interior és, en canvi, el punt flac del govern. Tot just acabada la vaga de maquinistes, s'anuncia per al dia 16 la vaga d'obrers dels docks. Aquesta vaga serà, si arriba a esclatar, formidable. Cal tenir present que per primera vegada vagaran els obrers de tots els ports d'Anglaterra.

Si el nombre de vagues continua en la forma d'aquests primers dies, el govern laborista anirà perdent prestigi, fins que es veurà el millor dia substituït per un govern burgès. I, de fet; amb raó, perquè s'haurà provat que no posseeix la confiança de les seves masses.

Guanyarà alguna cosa el moviment obrer anglès o el moviment obrer internacional amb el descrèdit del govern de Macdonald?

Sinoviev, des de Rússia, en el seu darrer discurs, sembla que preveu el fracàs de Macdonald, i en deriva guanys enormes per al moviment obrer internacional.

Són impressionants aquestes explosions intermitents de fe en els miracles de què donen proves els governants russos. Ells, que procedeixen en conjunt amb un gran sentit de la realitat, quan es tracta de la revolució mundial es comporten amb l'idealisme més primari i més fantàsies que es pugui imaginar. Desfan el partit socialista moderat italià per fer la revolució comunista i, en efecte, a Itàlia governa Mussolini. Tracten de destruir el moviment socialista alemany anunciant solemnement la revolució comunista per a l'any passat i, en efecte, avui hi ha la dictadura d'un militar. Però ells incommovibles. Ara, si poguessin, destruirien el Labour Party i anunciarien la revolució comunista per a l'any vinent i, en efecte, potser hi hauria a Anglaterra una dictadura que a ningú no estranyaria que anés a càrrec de Mr. Churchill. I, de retruc, a França la lliçó serviria per posar el

poder en unes mans més conservadores encara que les de M. Poincaré, que, posats a fer suposicions, podrien ésser les del mariscal Foch i del general Castelnau.

Anglaterra. Entre moltes altres raons, perquè tant si les altres nacions importants col·laboressin, en un cas de desordre que es produiria en l'altre cas del bloqueig, les relacions econòmiques d'Anglaterra amb l'estranger s'interrompien. I això, en un país com Anglaterra, que per poder menjar necessita importar-ho tot, significa la fam en dues setmanes, una fam incomparable amb la de Rússia o amb la d'Alemanya.

A més a més, no és probable que l'obrer britànic derivi cap al comunisme encès dels russos, per dues raons principals. La primera és el sentit conservador de l'obrer anglès, pel fet d'ésser anglès; la segona és que l'obrer anglès sap perfectament que hi ha nacions proletàries i nacions burgeses, i que ell pertany a una nació burgesa. I que perquè ell pugui beure el seu got de whisky i fer festa el dissabte a la tarda i guanyar deu lliures setmanals (iguals gairebé a tres centes cinquanta pessetes) com guanyen alguns maquinistes dels que acaben de fer la vaga, o àdhuc catorze (iguals a prop de cinc centes pessetes) com guanyen els caixistes dels diaris més importants, cal que a la Índia i a l'Europa i a la Rússia, i àdhuc a Itàlia i a França, els obrers anàlegs guanyin una fracció insig-

nificant de la que els anglesos cobren. I que, posats a "expropiar els expropiadors", és molt probable que l'obrer anglès hi sortís perdent.

JOAN CREIXELLS.

(De la Publicitat).

CAL ESMENTAR

— Els treballs preliminars per a la constitució de l'Associació mundial de poesia a iniciativa del poeta italià Ismaele Mario Carrera i de la poetesa danesa Rosali Jacobsen.

— *Oreig*. La revista d'adolescents que duu aquest títol i que ha començat l'any segon de la seva publicació.

Remarquem la voluntat creadora d'una poesia signada Ernest Maragall, que comença:

Sortíem de bon matí; i aquest es el fet!

Remarquem també un conte: *El noi negre*, signat Maurici Serrahima, que és dels bons que s'hagin escrit en català per joves inèdits dins la professionalitat de les lletres.

— La revista belga *La Renaissance d'Occident*, dirigida per M. Maurice Gauchez. — 95, rue Berckmans, Bruxelles.

— *Le Crapouillot*, cada dia més interessant i més representativa, l'un dels sectors més vius i més independents de les actuals lletres franceses.

— La ressenya bibliogràfica *Il mondo che scrive*, dirigida per Luigi Crucilla. — Piazza Terranova, 3, Messina.

— *Il Sagittario*, nova revista italiana mensual de combat. Si els altres no desmereixen del primer número, podem esperar-ne excellent doctrina i viva informació (Direcció i Administració central: Piazza Shelley, 3. Via-reggio.)

— *Temptatives*, quaderns monogràfics de publicació trimestral. Remaricable el número de 1 de gener de 1924, dedicat a Stendhal.

— *Biologia de Don Juan*, estudi del Dr. G. Marañón a la *Revista de Occidente*, del que resulta el descrèdit del burlador, com home d'activitat social i l'afirmació de la virilitat eficaç de l'home treballador tal com en combatre també la popularització del *donjoanisme*, el definí En Prat de la Riba en el memorable missatge a l'Assemblea de la Mancomunitat, proposant la creació de l'Institut d'educació popular.

— Assenyalem a l'atenció dels nostres amics, just en plena actualitat mundial de la polèmica Gandhi-Tagore, deguda a una diferent interpretació del mot nacionalisme, la enquesta internacional promoguda per la revista les *Lettres* sobre el *Nacionalisme i la consciència catòlica*, els resultats de la qual semblen mantenir l'equívoc originari de la diversa interpretació espiritual del mot nacionalisme.

No volem comentar cap dels incidents de la vexació de que aquí i fora d'aquí és víctima la intel·ligència.

Ens limitem a afirmar una vegada més la nostra fe en l'esperit que mena el món; i la nostra fidelitat a les obres de l'esperit.

LA REVUE DE GENÈVE

Directeur: **ROBERT DE TRAZ**

Internationale, mais non internationaliste, la *Revue de Genève* est un organe de liaison. Elle groupe des écrivains représentatifs de chaque nation, afin qu'il s'expliquent. Revue de civilisation comparée, elle donne chaque mois, grâce à des collaborateurs de tous pays, l'image vivante et contemporaine d'un monde où personne ne peut plus s'isoler.

La *Revue de Genève* publie des œuvres de Maurici Barrès, George Duhamel, Elie Faure, Edmond Jaloux, Daniel Halévy, Camille Mauclair, André Suarès, Albert Thibaudet, Hellens, B. Croce, G. Ferrero, Vilfredo Pareto, G. Prezzolini, Bennett, Joseph Conrad, J. Joyce, George Moore, Shaw, N. Murray, Butler, John Erskine, Ch. Macfarland, F. W. Förster, Freud, Thomas Mann, Rathenau, Redlich, Keyserliug, A. Kouprine, Milioukov, Remisov, Alexis, Tolstoi, Branting, Lange, Nansen, J. Bojer, Per Hellström, Lagerkvist, Masaryk, Bénès, A. Apponyi, I. de Voinovitch, Markovitch. Unamuno, Madariaga, etc., etc.

	Un an	Six mois	Prix du numéro
Suisse	Fr. 32'—	Fr. 17'—	Fr. 3'50
Etranger (argent suisse)	» 40'—	» 21'—	» 4'—

Pour tous renseignements s'adresser à la S. A. des Editions «Sonor», 46, rue du Stand, Genève.

EDITORIAL CATALANA S. A.

BIBLIOTECA LITERARIA

Les millors obres dels autors catalans i les obres més famoses de les literatures estrangeres traduïdes pels nostres més il·lustres contemporanis.

Subscripció a 12 volums a publicar durant l'any 1924. {

Barcelona	24 pessetes
Fora	26 »
Estranger	29 »

EDITORIAL CATALANA

Rambla del Centre - BARCELONA

Edicions PATRIA

Subscriuiu-vos a la

HISTORIA DE CATALUNYA

de n'ANTONI ROVIRA VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: *Verdaguer*, Rambla del Mig; *Puig i Alfonso*, a la Plaça Nova; *Editorial Poliglota*, carrer de Petritxol; *Nacional Catalana*, Gran Via, 613, i en la nostra direcció: Diputació, 95; telèfon 157 H.

LLIBRERIA NACIONAL CATALANA

GALERIES LAIETANES -:- Gran Via, 613 -:- Telèfon A-4902

PUBLICACIONS DE LA REVISTA

ADMINISTRACIÓ: RAMBLA CATALUNYA, 125

Darrers llibres publicats. — *Càntics de mar, d'amor i de mort*, per F. Soldevila.
Tercer llibre de poemes, de J. Millàs-Raurell; *L'ànima oberta*, poesies de F. Sitjà; *La Gesta dels estels*, poesies de J. Salvat-Papasseit; *La joia del camí*, poesies d'Antoni Closas; *L'emotivitat popular en el cançoner de Catalunya*, per Joan Fornell; *Entre la crítica i l'ideal* (tercer recull de Moralitats i pretextos), per J. M. López-Picó.

LIRICS MUNDIALS. — *Poesies d'A. Chénier*, traducció de Joan Arús, pròleg de Gabriel Alomar.

En premsa. — *Assaig sobre els moviments socials a Catalunya en el segle XIX*, per Manuel Raventós.

En preparació. — *Recull d'articles*, de R. Benet; *Assaigs*, de J. M. Capdevila; *Poesies*, de Joan Badia; *Tractes amb el poble i altres assaigs*, de Tomàs Garcés. — *Altres llibres*: d'Ildefons Suñol, Alexandre Galí, Gabriel Alomar, Joan Crexell, J. Puig i Ferrer, Ramón Raventós, Clementina Arderiu, Francesc Cambó, M. Vidal i Guardiola, Cristòfor de Domènech, Josep Pla, J. M. Junoy, Enric Jordi, J. Estelrich, Carles Soldevila, Ricard Permanyer, Carles Riba, J. Ferran i Mayoral, Dr. J. Bellido, etc.

VOLUMS D'ART; Torres García i Manolo Hugué.

En estudi. — *Antologies populars de la Revista*: Els trobadors catalans, Les cròniques, Els Jocs Florals, etc.

Viatges. Memòries, Epistolaris: Records de Joan Maragall, per Josep Pijoan.

Lírics mundials: Leopardi, traducció i pròleg de Tomàs Garcés; Rupert Brooke, Goethe.

R. RUCABADO: *Els Editors i la llibertat de l'art.*

JOSEP ARAGAY: *La pintura moderna catalana, la seva herència i el seu llegat.*

CLEMENTINA ARDERIU: *Cançons i elegies.*

JOSEP M. LOPEZ-PICO: *L'infantament meravellós de Scharazada.*

MIQUEL POAL ALAGALL: *Mots plaents i desplaents.*

ANTONI ROVIRA VIRGILI: *El Nacionalisme.*

JOAQUIM FOLCH I TORRES: *Meditacions sobre l'arquitectura.*

JOAN SACS: *La pintura moderna francesa fins al Cubisme.*

ALEXANDRE PLANA I ALTRES: *L'obra d'Isidre Nonell.*

MIQUEL FERRA: *Cançó d'ahir.*

LL. NICOLAU D'OLWER: *Literatura catalana. Perspectiva general.*

ENRIC JARDI: *Les doctrines de George Sorel.*

J. M. LOPEZ-PICO: *Moralitats i Pretextos.*

J. FARRAN MAYORAL: *La renovació del Teatre.*

E. DURAN REYNALS: *Quatre Històries.*

JOSEP M. DE SAGARRA: *Cançons d'abril i de novembre.*

FERRAN SOLDEVILA: *Exili.*

CARLES RIBA: *Càntic dels Càntics i Llibre de Rut.*

JOSEP CARNER: *Les planetes del verdum.*

ALEXANDRE PLANA: *Contrabaedeker.*

JOSEP M. TALLADA: *Les doctrines de P. J. Proudhon.*

GUERAU DE LIOST: *La ciutat d'Ivori.*

JOAN ALCOVER: *Poesies bíbliques.*

FREDERIC CLASCAR: *La filosofia catalana en el segle XVIII.*

JOSEP ARAGAY: *Itàlia.*

MERCE VILA: *Les Horés.*

MIQUEL FORTESA: *L'estela.*

CARLES RIBA: *Primer llibre d'Estances.*

J. M. LOPEZ-PICO: *Dietari espiritual.*

J. BOFILL I MATAS: *Les joventuts catalanes.*

P. M. BORDOY-TORRENTS: *Els pobles d'Orient.*

J. FARRAN I MAYORAL: *Diàlegs dels déus, de Llucià.*

JOAQUIM FOLGUERA: *Les noves valors de la poesia catalana.*

VENTURA GASSOL: *La Nau.*

SALVADOR ALBERT: *Amiel.*

PERE BENAVENT: *Epigrames.*

JOAQUIM FOLGUERA: *Poesies.*

J. FARRAN I MAYORAL: *Lletres a una amiga estrangera.*

JOSEP ARAGAY: *El Nacionalisme de l'art.*

MARIA MANENT: *La collita en la boira.*

JOAQUIM FOLGUERA: *Articles.*

TRINITAT FOLGUERA: *Articles.*

TRINITAT CATUSUS: *Vendimiari.*

CARLES RIBA: *Escolis i altres articles.*

ERNEST M. FERRANDO: *Vida d'infant.*

R. RUCABADO: *Elogis.*

JOSEP S. PONS: *L'estel de l'escamot.*

FRANCES PUJOLS: *Recull d'articles de crítica artística.*

JOAQUIM FOLGUERA: *Traduccions i fragments.*

FERRAN SOLDEVILA: *Càntics de mar, d'amor i de mort.*

J. MILLAS-RAURELL: *Tercer llibre de Poemes.*

CARLES RAHOLA: *La dominació napoleònica a Girona.*

FRANCESC SITJA: *L'ànima oberta.*

J. SALVAT-PAPASSEIT: *La gesta dels estels.*

ANTONI CLOSAS: *La joia del camí.*

JOAN FORNELL: *La emotivitat popular en el cançoner de Catalunya.*

J. M. LOPEZ-PICO: *Entre la crítica i l'ideal.*

LIRICS MUNDIALS:

M. MORERA I GALICIA: *Venus i Adonis, de Shakespeare.*

MARIA ANTONIA SALVA: *Les Geòrgiques cristianes, de Francis James.*

JOSEP LLEONART: *Poesies de Richard Dehmel.*

MARIA MANENT: *Sonets i Odes, de John Keats.*

JOAN CAPDEVILA ROVIRA: *Les flors del mal, de Baudelaire.*

JOAN ARÚS: *Poesies d'A. Chénier.*

ESCRITS POLITICS:

E. PRAT DE LA RIBA: *Per la llengua catalana.*

NARCIS VERDAGUER I CALLIS: *La primera victòria del catalanisme.*

ARTISTES CATALANS CONTEMPORANIS:

JOAQUIM SUNYER.

ENRIC CASANOVAS.

XAVIER NÒGUES.

JOSEP CLARA.

TEATRE DE JOSEP M. DE SAGARRA:

L'estudiant i la Pubilla.

ALMANACS DE LA REVISTA:

Anys 1918 i 1919.